ოთხშაბათი, 24 თებერვალი 1910 წ. № 18

ახალი სხივი

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

გაზეთი „ახალი სხივი" ღირს: თფილისში და თფილისს გარეთ ერთი წლით 7 მან. ნახევარი წლით 4 მან. [illegible] თფილისში 80 კაპ. თფილისს გარეთ 90 კ., სამი თვით თფილისში 2 მ. 20 კ., თფილისს გარეთ 2 მ. 50 კ. [illegible]

განცხადებების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტი—15 კაპ. [illegible] სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ სალამოს 4 საათამდე 3 მან. 4 საათის შემდეგ—მეტი· გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველი რიცხვიდან.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები არ ინახება და მათ შესახებ რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას არ კისრულობს. ერთი თვით ინახება მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. წერილობით პასუხისთვის საჭიროა საფოსტო მარკები, ადრესის გამოცვლა თფილისიდან თფილისს გარეთ ღირს 80 კაპ. სხვაგან—40 კაპ. ცალკე ნომერი ღირს ყველგან ერთი შაური. რედაქციის ადრესი: თფილისი, ვანქის ქუჩა

ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი
„ახალი სხივი"
მიიღება ხელის მოწერა 1910 წლისათვის

გაზეთი ღირს: თფილისში და თფილისს გარეთ ერთი წლით 7 მ., ნახევარი წლით 4 მ., სამღვარ-გარეთ: ერთი წლით 14 მ., ნახევარი წლით 7 მან. [illegible] თფილისში 2 მ. 20 კ., [illegible] თფილისს გარეთ 2 მ. 50 კ., ერთი თვით: თფილისში 80 კ., თფილისს გარეთ 90 კ. [illegible]

რედაქციის ადრესი: რუსის ქუჩა № 3, შემოსავალი [illegible] ვანქის ქუჩიდან.

[illegible] ადრესი: Тифлисъ, тип. „Шрома" Калистрату Конст. Цуладзе.

[illegible]

თიკო (თიროთი) იოსების ასულის მაჭავარიანისას

პანაშვიდი დღეს, სალამოს შვიდ საათზე, რევაზოვის ქუჩა № 5. დასაფლავება ხვალ, 25 თებერვალს. 2—1

წარმოდგენა 38 **ქართული თეატრი** წარმოდგენა 38

პარასკევს, 26 თებერვალს 1910 წ.

ბენეფისი კ. მესხისა

ვლ. ალექსი-მესხიშვილის და მთელი დასის მონაწილეობით წარმოდგენილ იქნება ახალი პიესა

I

ხალხის სიკეთე

სამ მოქმედებად [illegible]

სოლონის როლს შესრულებს ვლ. ალ მესხიშვილი. ეზოპის როლს—კ. მესხი.

II

სიკვდილი ნაპოლეონისა

ერთ მოქმედებად [illegible]

ნაპოლეონის როლს [illegible] კ. მესხი.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია. დასაწყისი სალამოს 8 საათზე.

სახალხო სახლი

კვირას, 28 თებერვალს

სახალხო უნივერსიტეტის მსმენელთათვის გაიმართება

I

სინემატოგრაფი გინეპენის

II

კონცერტი

მონაწილეობას მიიღებენ: [illegible]

დასაწყისი დილის 10 საათზე.

ბილეთების ფასი 5 კაპ. 10 კაპ.

[illegible]

ადმინისტრატორი თ. დოლიძე.

მიიღება ხელის მოწერა ორკვირეულ [illegible] ჟურნალ

„კავკასიის ესპერანტისტი"

[illegible]

ხელის მოწერა მიიღება: 1) მიხაილოვის პროსპ. № 98 ძმ. ჰაჯიევების მაღაზიაში, 2) პუშკინის პასაჟი, ს. სოლომონიანცის ცინკოგრაფიაში, 3) კვირაობით, 11—12 საათ. 1-ლ სავაჟო გიმნაზიაში.

წელიწადში 1 მანეთი.

სხვა ქალაქებიდან: Тифлисъ, Панасевиа ул. № 1, Айку Тер-Аствацатрянцу.

კბილის ექიმი

რომანიშვილი-დგებუაძისა

იღებს ავათმყოფებს, 2—6 საათამდის. პლომბის გაკეთება, კბილის ამოღება და ხელოვნური კბილების ჩასმა ყველასათვის ხელმისაწვდენ ფასათ. მოსწავლე ბავშვებს დაკლებულ ფასებში.

ახალი ბინა: ავჭალის ქუჩა № 34.

ქართველთა გამომცემელ ამხანაგობის

„ცინკოგრაფია"

იღებს ყოველ-გვარ ზაკაზებს კლიშეებისა და ასრულებს სუფთათ თავის დროზე.

ადრესი: თფილისი, დიდი [illegible] **სახლი № 12 ზემო სართულში.** ([illegible] 6)

სამღვთო სჯულის

სახელმძღვანელო

შედგენილი დეკ. ნ. ყუბანეიშვილისა [illegible] ვალი სურათებით და ყდით იყიდება [illegible]

ქ. თავართქილაძისთ[illegible]

შენობა ბირჟისა „საზოგადო კლუბი"

ხუთშაბათს, 25 თებერვალს 1910 წ.

ქართულისა და რუსული დრამის არტისტები გამართავენ:

ლიტერატურულ-მუსიკალურ-საცეკვაო საღამოს

I

ს. ი. მაჭახაძე წაიკითხავს ლექციას

„რომანტიზმი თანამედროვე ლიტერატურაში"

(ახალი მიმდინარეობანი თანამედროვე ლიტერატურაში).

II

საკონცერტო განყოფილება

მონაწილეობას იღებენ ქ-ნნი: სტოგინა, დავიდოვა, მასკინა და ბ-ნნი: ვართანოვი, კაევი, ურუშაძე, ივანიძე, ჩაროვი, ჯაბაური და სხვა.

III

ცეკვა

(ევროპიული და კავკასიური)

ბილეთების ფასი: ქალებისათვის 50 კაპ. კაცებისათვის 1 მან.

დასაწყისი სალამოს 8 საათზე.

გამგე: **ვასო ურუშაძე.**

ჟურნალი

„ფასკუნჯი"-ს

რედაქცია

სთხოვს ბბ. აგენტებს გამოგზავნონ ხელის მოწერის ფული და ხელის მომწერთა სია.

ჟურნალის პირველი № გამოვა მარტის შუა რიცხვებში შემდეგის შინაარსით: ნაწარმოებნი—გ. ნდეგილის, ეკ. გაბაშვილის, კ. მაყაშვილის, ა. შანშიაშვილის, ტ. რამიშვილის, ა. სარაჯიშვილის; წერილები—ნ. მარრის, კ. აბაშიძის, გერ. რთბაქიძის, ქ. თაყაიშვილის, სიტყვასი და სხ.

სურათები—ერთი ფერადი, ორი ფოტოტიპიური და ათი ცინკოგრაფიაში გაკეთებული.

ადრესი: **Тифлисъ типографія „Сорапань".** 3—3

ფრანგების ვიზიტის გამო.

„ფრანგების კვირა" გათავდა... როგორც შეეფერებოდათ ზრდილობით და თავაზიანობით სახელგათქმულ ფრანგებს, მათ გადაუხადეს „პარლამენტარული ვიზიტი" რუსის „ხალხის წარმომადგენლებს", რომლებიც წარსულ ზაფხულში საფრანგეთის პარლამენტა ეწვიენ.

მრავალი სიტყვა წარმოითქვა ფრანგების ვიზიტის დროს როგორც მასპინძლების, ისე სტუმრების მხრით, მრავალი სასიამოვნო რამ უთხრეს ერთმანეთს ორივ მხრიდან. ჩვენი მიზანია, თავი მოვუყაროთ ამ თავაზიანობის სამოსელში გახვეულ აზრებს და გამოვარკვიოთ ხასიათი „საპარლამენტო ვიზიტისა" და მისი პოლიტიკური მნიშვნელობა.

ვინც ერთდროულად გადაიკითხავს იმ მრავალ „რეჩებს", რომლებიც წარმოითქვა სხვა და სხვა დროს, სხვა და სხვა ადგილას, იმას მაშინვე თვალში ეცემა საოცარი გარემოება: თუმცა, როგორც მასპინძლები, ისე სტუმრები თითქოს ერთს და იმავე საგანზე ლაპარაკობენ—მათი სიტყვების დედა აზრი სულ სხვა და სხვაა, თითქოს ერთმანეთის ლაპარაკის არსება მათ ვერ გაუგიათ, ან გაგება არ უნდათ, თითქოს მასპინძლებს არ ესმით სტუმრების ენა, ან თითქოს მასპინძლები სტუმრებს კეკლუცობას ეთამაშებიან.

მართლაც, რა აზრით ეწვიენ ფრანგი ხალხის წარმომადგენლები რუსეთს?..

თავისი სტუმრობის მიზანი დელეგაციის მოთავემ ბარონ დ, ესტურნელ-დე-კონსტანმა არა ერთხელ გამოარკვია თავის სიტყვებში. მოსვლისათანავე, რაწამს პირველი შემთხვევა იპოვა, მან სთქვა: „ჩვენს ვიზიტს აღმზრდელობითი მნიშვნელობა აქვს რუსეთისათვის—ამ დიად მომავლის ქვეყნისათვის" დ' ესტურნელმა მაშინვე განმარტა, რაში გამოიხატება ეს „აღმზრდელობითი მნიშვნელობა": „ჩვენ გვქონდა პატივი, სთქვა მან, გამოგვეხატა გრძნობა, მოვალეობის და პატივისცემის მიერ ნაკარნახევი, ხელმწიფე იმპერატორისთვის, **ჩვენ—როგორც საფრანგეთის პარლამენტის დელეგაციას, რომელიც ვიზიტს უხდის რუსეთის პარლამენტს**". საპარადო სადილზე მან დალია სადღეგრძელო სახ. დუმის და სახელმ. საბჭოსი და უსურვა **„დიდი მომავალი" „ახალ-გაზდა პარლამენტს"**. როდესაც დ' ესტურნელმა მასპინძლების საპასუხო სიტყვებიდან დაინახა, რომ მასპინძლები თითქოს ვერ მიუხვდენ სტუმრებს მოსვლის მთავარ მიზანს, თითქოს მასპინძლები ამ მიზანს გვერდს უხვევენ, მან დემონსტრატიულათ ხაზი გაუსვა: „ჩვენ მოვედით პეტერბურგში იმ მიზნით, რომ მივესალმოთ სახ. საბჭოს და სახ. დუმას, **ე. ი. პარლამენტს**—იმ რეჟიმს, რომელიც მისი იმპერატრობითი უდიდებულესობის მთავრობამ დაამყარა!.

ყველასათვის აშკარაა ყველა ამ სიტყვების აზრი: ჩვენი აქ მოსვლის, იმპერატორის წინაშე წარდგომის მთავარი მიზანია—საფრანგეთის პარლამენტის სახელით გამოგიცხადოთ, რომ ჩვენთან კავშირის გასამტკიცებლათ საჭიროა პარლამენტარული მმართველობა დამყარდეს თქვენს სახელმწიფოშიო,—აი რას უმეორებს ყოველ ნაბიჯზე საფრანგეთის პარლამენტის წარმომადგენელი რუსეთის მთავრობას.

როგორ დაუხვდენ სტუმრებს მასპინძლები? რა მნიშვნელობა მისცეს მათ ფრანგების სტუმრობას? მასპინძლობა იკისრეს: 1) უმაღლესმა მთავრობამ: 2) სახ. საბჭოს წარმომადგენლებმა; 3) სახ. დუმის წარმომადგენლებმა (ოქტომბრისტებმა, მირნოობნოვლეცებმა და კადეტებმა; მემარცხენებმა და მემარჯვენეებმა მონაწილეობა არ მიიღეს დახვედრაში); 4) „საზოგადოების წარმომადგენლებმა"—მშვიდობიანობის საზოგადოებამ, მწარმოებლებმა, სალიტერატურო წრემ.

დანარჩენ მასპინძლებს ტონი მისცეს მთავრობის წარმომადგენლებმა. უკანასკნელებმა დემონსტრატიულათ მხარი აუარეს სტუმრების სიტყვების ყველა იმ ადგილებს, რომლებიც პოლიტიკას ეხებოდა; მათ თითქოს უნდოდათ სტუმრებისთვის ეგრძნობინათ, რომ მათ სტუმრობას რუსეთის მთავრობა უყურებს, როგორც მოკავშირე მთავრობის თავაზიანობას—სხვა არაფერს: ჩვენ შინაურ საქმეებში უცხოეთის ჩარევა არ გვიამებაო—აი დაფარული აზრი მთავრობის წარმომადგენლების სიტყვებისა; ფრანგ-რუსთა კავშირი—აი რა აკერიათ მათ პირზე და რას უსვამენ ხაზს: „ჩვენი ვიზიტი კიდევ ერთხელ ამტკიცებს ორივე ქვეყნის შორის მჭიდრო კავშირს", სთქვა გარეშე საქმეთა მინისტრმა. „საფრანგეთი—ეს კეთილშობილი ქვეყანა, რომლის სახელს ვერ წარმოსთქვამ ისე, რომ არ მიუმატო—მეგობარი და მოკავშირეო", სთქვა ყოფილმა მინისტრმა ერმოლოვმა.

თუ რას გამოელის რუსეთი ამ კავშირიდან, ეს უტაქტოთ და ტლანქათ გამოამჟღავნა ფინანსთა მინისტრმა კოკოვცევმა. მან წაიყვანა ფრანგები სახ. ბანკის სარდაფებში და აჩვენა 900 მილიონი ოქროს ფული და ამასთან ერთათ უთხრა: ერთმა გამოჩენილმა ფრანგმა ფინანსისტმა ამ ცოტა ხანში სთქვა, რუსეთის ხაზინა ქესატათ არის და მის სიმდიდრეზე ლაპარაკი „რუსული მაშენიკობააო"; აი, თუ „მაშენიკობააო", უთხრა სტუმრებს მინისტრმა და ერთ პარკიდან ფული გამოაპნია. აქვე მან დაუმატა, საფრანგეთმა როგორც მოკავშირემ, ძალიან დაგვავალა გაჭირვების დროს ფული გვასესხაო. კოკოვცევი ისე ცდილობდა სტუმრებისთვის დაენახვებინა ხაზინის კეთილ-მდგომარეობა, რომ ჭკვიან ფრანგებს ღიმი მოუვიდათ და პასუხათ ეს უთხრეს: მარტო ოქრო არ ამტკიცებს თქვენს სიმდიდრესო: „თქვენ მდიდრები ხართ თქვენი თვალ-გადუწვდენელი მიწით, ბუნების დაუშრეტელი საუნჯეებით, ცხოვრების ახალგაზრდა ძალებით და კიდევ ერთი სიმდიდრე გაქვთ თქვენ—**სახეში მაქვს თქვენი ახალგაზრდა პარლამენტი**!!

მთელი ამ დიალოგის დედა-აზრი აშკარაა: აი რა მდიდრები ვართ, ვალის გადახდას ყოველთვის შევსძლებთ, ისე, რომ თუ კიდევ როდისმე სესხისთვის მოგმართოთ, ნუ შეგეშინდებათო, ეუბნება კოკოვცევი.—პარლამენტარული რეჟიმი შემოიღეთ, თუ სესხი გინდათო, უპასუხებს დ'ესტურნელის პირით საფრანგეთი.

მაშასადამე—ჩვენ გვინდა თქვენი მოკავშირეობა სესხის მისაღებათო, აი რა აგრძნობინეს თავისი მასპინძლობით რუსეთის მთავრობის წარმომადგენლებმა ფრანგებს.

რა ხასიათი მისცეს დახვედრას „საზოგადოების წარმომადგენლებმა"?

რაკი მთავრობამ ყველას ხაზგასმით აგრძნობინა, რუსეთის შინაურ პოლიტიკაზე ლაპარაკი სტუმარ-მასპინძლობაში არ მიამებაო, „საზოგადოების წარმომადგენლებს" ენა მუცელში ჩაუვარდათ და პოლიტიკა თითქმის არ უხსენებიათ. „სტუმრების მოსვლაში ისინი ხედავენ საერთაშორისო მშვიდობიანობის ნიშანს და სწორეთ ამ მხარეს ატანენ ძალას თავის სიტყვებში. „საერთაშორისო მშვიდობიანობაზე" ლაპარაკობს ეფრემოვი, მაქს. კოვალევსკი, ეგევე აკერიათ პირზე მოსკოველ მასპინძლებს. მრეწველები ბევრს ლაპარაკობენ ეკონომიურ ხელშეკრულობის საჭიროებაზე რუს და ფრანგ მწარმოებელთა შორის. აქა-იქ რამდენიმე ორატორს წამოსცდა ორიოდე ბუნდოვანი სიტყვა „პროგრესის" შესახებ; კრესტოვნიკოვმა კიდეც გადაუხვია მთავრობის მიერ უსიტყვოთ მიცემულს ინსტრუქციას და სიტყვა ჩამოაგდო „ჩვენი ახალგაზრდა პალატის" შესახებ. გახარებულმა დ'ესტურნელმა მაშინვე ამ შემთხვევით ისარგებლა და მასპინძლებს ერთხელ კიდევ მოაგონა „რუსეთის პარლამენტი", მაგრამ მაინც ვერც ერთს მასპინძელს ვერ გააბედვინა და ვერ გაამეორებინა ეს სიტყვა.

მასპინძლებში გაბედულობის ყველაზე მაღალ წერტილს მიაღწია... მაკლაკოვმა, რომელმაც პირდაპირ ჩამოაგდო ლაპარაკი „ახალ წყობილებაზე, **კონსტიტუციონურ** წყობილებაზე რუსეთში"; „კავშირზე პარლამენტი პარლამენტთან ლაპარაკობსო", დაუმატა მან; საქმე იქამდის მივიდა, რომ გატაცების დროს მან ალტაცებითაც კი მოიგონა „საფრანგეთის რევოლიუციის ბუმბერაზები", მაგრამ, თითქოს აქ მოაგონდაო მთავრობის მიერ აღებული ტონი, აქვე მან ცივი წყალი გადაასხა თავის სიტყვებს: „რასაკვირველია, საფრანგეთის დიდი რევოლიუცია კი არ გვაფრთოვანებს ჩვენს დროში, არც შეურიგებელი ოპოზიცია პარიზის სახელოვან დეპუტატებისა". იმედ გაცრუებულ დ'ესტურნელს ისე გაუხარდა მაკლაკოვის მიერ „პარლამენტის" ხსენება, რომ სთქვა: მაკლაკოვის სიტყვა უნდა დაიბეჭდოს და მთელს ქვეყანას მოეფინოსო. მაკლაკოვში დაინახა მან, როგორც ეტყობა, ყველაზე მოწინავე კაცი და წასვლისას ვაგონიდან დაუყვირა: „დუ კოურაგე, მაკლაკოვ"! („სიმხნევე მაკლაკოვ"!)

ამნაირათ, ბევრი ეჩიჩინა რუს „კოლლეგებს" დ'ესტურნელი, მაგრამ ვერ გამოიწვია მათში საპასუხო გულის ძგერა. დ'ესტურნელი „საპარლამენტო რეჟიმზე" დაუწყებს ლაპარაკს, მთავრობის წარმომადგენლები „ფრანგ-რუსთა კავშირზე" გადაიტანენ სიტყვას; დ,ესტურნელი „ახალგაზრდა პარლამენტზე" მიუთითებს, „საზოგადოების წარმომადგენლები" „საერთაშორისო მშვიდობიანობაზე" უპასუხებენ. მართალი უთხრა მაკლაკოვმა „რეჩის" თანამშრომელს: „უფრო ფრანგები გვიწვევდენ ჩვენ პროვოკაციას, ვიდრე ჩვენ მათო". წასვლისას დ'ესტურნელმა ერთხელ კიდევ მოაგონა საფრანგეთის სურვილი: „რუსეთში ყველაფერი ევოლიუციის გზაზეა დამდგარი. დარწმუნებული ვარ, რომ მეორეთ, როცა გეწვევით, რუსეთში ყველაფერი დამთავრებული დაგვხვდებაო".

ამისთანა „რეჩებით" სურთ შემოალებინონ მთავრობას „პარლამენტარიზმი"!

ნეტარ არიან მორწმუნენი!

დელ.

პრესა

ქუთაისის „პედაგოგმა" უსტინოვიჩმა ხაჩატუროვი გაიმეორა. მან ქართული ენა პირუტყვის ენის სახელით მონათლა.

პაპუასებთან რომ უცხო ენაზე დაიწყოთ ლაპარაკი, ძლიერ, გაჰკვირდებიან. მათ ვერ წარმოუდგენიათ თუ შესაძლებელია სხვა ენაზე ლაპარაკი, მაგრამ თუ პაპუასებს ეს ველურობით მოსდით, ქუთაისურ „პედაგოგს" ველურობის გარდა კაცი ჭამიაობით ემართება [illegible] რუსთა საჩაეში" აღზრდი[illegible] ქების სა[illegible] ბისაგან" მეტს არას [illegible] მიუხე[illegible] გზის ჟამნდარმ[illegible]

დეთ, რასაკვირველია; და მათგან არც გვიკვირს ეს და სხვა დროს და სხვა პირობებში არც არავითარ ანგარიშს არ გავუწევთ, გარდა იმისა, რომ ზიზღით გვერდს აუვლით, მარა როცა ასეთი ვაჟბატონები სკოლებში პარპაშობენ და მოზარდ თაობის ნაზ და უმწიკვლო სულსა და გულში ასეთი მურტალი ხელით თარეშობენ, საზოგადოება მოვალეა ხმა აიმაღლოს და უსტიანოვიჩებს თავის ადგილი უჩვენოს...

სახელმწიფო დუმა.

(სააგ. დეპ.)

22 თებერვალი.

თავმჯდომარეობს შიდლოვსკი. განაგრძობენ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვას.

გუჩკოვი აცხადებს, რომ ოქტომბრისტები არ წამოაყენებენ თავიანთ ფორმულას, მხოლოდ გამოსთქვამს თავის აზრს და სურვილებს დღევანდელი მდგომარეობის შესახებ. ყველაზე მეტ მნიშვნელობას ფრაქცია აძლევს დაჩქარებით მოახდინონ პოლიციის რეფორმა. რამდენიმეთ რუსეთში მშვიდობიანობა დამყარდა. მუქარა, რომელიც ჩვენ აქ გვესმის ორივე ფლანგიდან მხოლოდ პარტიული მანევრია. დამშვიდება მოხდა არა მარტო რევოლუციონურ მოძრაობის წინააღმდეგ ბრძოლის წყალობით, არამედ თვით რევოლიუციონური პარტიების დაშლით და ძალების დაქსაქსვით. გარდა ამისა აგრეთვე ამას ხელი შეუწყო ჩვენში კონსტიტუციონურ წეს-წყობილების განმტკიცებამ და ლიბერალური რეფორმების მოლოდინმა. ეს, აგრე ვსთქვათ, არის ნისიათ დამშვიდება. საგულისხმიეროა ერთი მოვლენა, რომელიც ჩვენ საზოგადოებრივ წრეებში ხდება. ბურჟაზიული პარტიები სავსებით ჩამოშორდენ რევოლიუციონურ მოძრაობას: ის ხალხი, რომლებიც წინათ მონაწილეობას ღებულობდენ „ამხანაგთა" კრებებზე, დღეს მოსკოვის კაპიტალისტთა სასახლეებში არკვევენ თავიანთ ეკონომიურ პროგრამებს —მე მსურს გავიგონო რომ ამ პარტიებმა უკანასკნელათ უარი სთქვან ს.-რევოლიუციონურ პარტიების დახმარებაზე. დღევანდელ პირობებში მე და ჩემი ამხანაგები არავითარ დაბრკოლებებს არ ვხედავთ, რომ 17 ოქტომბრის მანიფესტით აღთქმული მოქალაქობრივი თავისუფლებების განხორციელება არ შეფერხდება.

შემდეგ ორატორი აღნიშნავს, რომ დუმაში მშვიდი საკანონმდებლო მუშაობა სწარმოებს. დაბრკოლება მხოლოდ ის არის, რომ დუმაში ერთი მუდმივი უმრავლესობა არ არის და დუმის მიერ მიღებულ კანონ-პროექტებს შემდეგ ინსტანციებში აფერხებენ.

ამ საზოგადო სურვილებს გუჩკოვი უმატებს ორ კერძო სურვილს: გაუქმდეს ადმინისტრატიული გადასახლება და ბეჭდვითი სიტყვის საქმე სასამართლოს ხელში გადავიდეს. დასასრულ მე ჩემის ამხანაგების სახელით—სთქვა გუჩკოვმა—ვიტყვი: „ჩვენ ვუცდით". (ცენტრში ტაშის ცემა). **თავ. გოლიცინი** ამბობს, რომ კერძო გამოლაშქრებაზე პასუხს არ გასცემს, რადგან ყველა კრებებზე აღმოჩნდებიან ნოეს სამივე შვილთა შთამომავალი. **პურიშკევიჩი** (ადგილიდან) ერთი მათგანი ეხლა ტრიბუნაზეა. **თავმჯდომარე** წინადადებას აძლევს დუმას გამორიცხოს ამ სხდომიდან პურიშკევიჩი. კარებში გასვლით, 135 ხმით, წინააღმდეგ 85-ისა პურიშკევიჩს აძევებენ. **თავ. გოლიცინი** დასასრულ ამბობს, რომ მთავრობა ზომიერ პარტიებს ნიადაგს აცლის და აძლიერებს რადიკალიზმს. **ნეკრასოვი** კადეტების ფრაქციის სახელით აცხადებს, რომ ფრაქცია სასტიკათ კიცხავს მთავრობის პოლიტიკას, მას არა სახელმწიფოებრივათ სთვლის და უარს ყოფს ხარჯთ-აღრიცხვის მუხლებრივ განხილვაზე გადასვლას. **კროპოტოვი** შრომის ჯგუფის სახელით აღნიშნავს, რომ ის უარს ყოფს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ხარჯთ-აღრიცხვას, რადგან მხოლოდ ამ გზით სთვლის შესაძლებლათ შეაცვლევინოს მთავრობას თავისი პოლიტიკა. **ეფრემოვი** კიცხავს მთავრობის პოლიტიკას და პროგრესისტების სახელით აცხადებს, რომ მთელი კრედიტის წინააღმდეგ ხმის მიცემა პროგრესისტებს არ შეუძლიათ, რადგან ნაწილი კულტურულ დაწესებულებებზე იხარჯება. უარს ყოფს მხოლოდ ხარჯთ-აღრიცხვის იმ ნაწილს, რომელიც სამინისტროს უარყოფითი მხარეს აშკარა გამომხატველია. **ტევკელევი** მუსულმანთა სახელით უარს ყოფს ხარჯთ-აღრიცხვის მუხლებრივ განაწილებაზე გადასვლას. დუმა ღებულობს ხარჯთ-აღრიცხვის მუხლებრივ გადასვლის ფორმულას და კომისიის ყველა სურვილებს. შემდეგ დუმა ღებულობს პირველ ორ პარაგრაფს. სხდომა სწყდება.

სხდომის განახლებისას დუმა ღებულობს ხარჯთ-აღრიცხვის დანარჩენ მუხლებს და გადადის ფოსტა-ტელეგრაფის მთავარ სამმართველოს ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვაზე.

გოლოლობოვი მოხსენებაში [illegible] რომ კომისიამ უცვლ[illegible] დასტოვა [illegible] უწყების ხარჯთ-აღრიცხ[illegible] ხარჯებია: 59,580,278 მანე[illegible] გასულ წელთან 3,889,260 მანეთით მეტი. კომისია სურვილს აცხადებს, რომ წარედგინოს დუმას ფოსტა-ტელეგრაფის წესდების პროექტი.

დუმა უკამათოთ ღებულობს ხარჯთ-აღრიცხვის ყველა მუხლებს. სხდომა იხურება. შემდეგი სხდომა ხვალ, 23 თებერვალს შესდგება.

დეპეშები

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

23 თებერვალი

სპარსეთი

თავრიზი. თეირანიდან მოსულმა ბრძანებამ ძალათ მოახდინონ ერთი მილიონი შინაური სესხი, ვაჭრებს და შეძლებულ კლასების თავზარი დასცა. სათარხანი აშკარათ წინააღმდეგია შესდგეს კომისია იმ კითხვის გადასაწყვეტათ, რომ დაუბრუნდეთ წართმეული ქონება არდებილში და თავრიზში მომხდარ უწესოების დროს დაზარალებულთ.

— სათარ-ხანი ავათ გახდა. ხმები გავრცელდა, რომ უშუშევარი ფიდაები სათარ-ხანს და ბაგირ-ხანს არეულობის მოსახდენათ ამზადებენ, რომ რუსეთის ჯარი გააძეონ.

საზღვარ-გარეთ

ბერლინი. რადგან ვადა გავიდა განმარტების წარმოდგენისა გელფელდის საჩივრის შესახებ, მენდელსონი გამოვიდა როგორც მესამე პირი, რომელიც იცავს საკუთარ ინტერესებს. ეს მოხდა იმიტომ, რომ რადგან რუსეთს არავითარი მონაწილეობა არ მიუღია საქმის გარჩევაში და არა სცნო გერმანიის სასამართლოს გადაწყვეტილების ძალა, შემდეგ უარი ეთქვა მენდელსონისთვის ყველა ხარჯებზე, ამიტომ დაზარალებული გამოდიოდა მენდელსონი. მენდელსონის გამოსვლის წინააღმდეგ პროტესტი განაცხადეს. ცხადია გენფელდს უნდა ამით საქმე გადასდოს.

— გაზეთები გუშინდელ დღეს წითელ კვირას უწოდებენ. დემონსტრაციაში მონაწილეობა მიიღო სულ ცოტა 150,000 კაცმა. მათთან ერთათ დეპუტატ-სოციალისტებმა. მოხდა შეტაკება. ბევრი დაიჭრა. პროვინციებში დემონსტრაციები მშვიდობიანათ გათავდა.

ნიუ-იორკი. [illegible] გაზეთ „ქრისტიან გერალდის" გამომცემელი, რომლის შემწეობითაც რუსეთში, ფინლანდიაში, შვეიცარიაში, ჩინეთში და იაპონიაში დამშეულთა სასარგებლოთ შეიკრიბა 3,300,000 დოლარი.

ფილადელფია. ქალაქში უწესოება გვლაგ[illegible] დაიწყო [illegible] შეტაკების დროს რამდენიმე კაცი დაიჭრა. ბევრი დაიჭირეს.

რუსეთი

არხანგელსკი. დაიწვა იოანე დვის მეტეხელის მონასტრის ეკლესია.

ვორონეჟი. სამხედრო-სასამართლომ 44 კაციდან, რომელთაც ს.-რევოლიუციონერთა პარტიის წევრობას აბრალებდენ, 16 გადაწყვიტა ხუთიდან ხუთმეტ წლამდე კატორღა, 12-ს გადასახლება და 16 გაამართლა.

პეტერბურგი. გაზეთ „როსია"-ში მოწინავე წერილია, სადაც ნათქვამია, რომ ტყუილია უცხოეთის გაზეთებში მოთავსებული ცნობა, თითქო რუსეთის პოლიტიკას ბალკანეთის ნახევარ კუნძულზე სხვა მიზანი ქონდეს. ამას ამტკიცებს ცარსკოე სელოში წარმოთქმული სიტყვები.

სმოლენსკი. მოსკოვის სამოსამართლო პალატამ სამ კაცს გადაუწყვიტა ერთი თვის ციხე ექვსიდან ს.-რევოლიუციონერთა პარტიის წევრობის და არა ლეგალურ ლიტერატურის გავრცელებისთვის, დანარჩენები გაამართლა.

წერილი ხარკოვიდან

—

ქართველ სტუდენტთა წრეს ერთხელ და სამუდამოთ გამოეყო უფრო მოძრავი, უფრო ცოცხალი და მშრომელი ნაწილი. უკვე მოგწერეთ („მომ." № 120 და 122), რომ ვიღაც ქორიკანებმა ხარკოვში გამოუშვეს ქართულ ენაზე „იუმორისტული" ჟურნალი „ჭიანჭველას" სათაურით. ამ ჟურნალის გამოცემაში ეჭვი მიიტანეს ერთ ჯგუფზე, რომელთანაც დაახლოვებულნი არიან ზოგიერთი ჩვენი ამხანაგები პოლიტიკური რწმენით. ჯგუფი კი ჩვენ პოლიტიკურ მოწინააღმდეგეთაგან შესდგება, მაგრამ სიმართლე მოითხოვს აღინიშნოს, რომ მასში ურევია ისეთები, რომელნიც საგრძნობ ძალას წარმოადგენენ არა თუ ჩვენს წრეში, არამედ სხვაგანაც... „იუმორისტულ ჟურნალში" მონაწილეობას ჩვენს პოლიტიკურ ამხანაგებში არავის აბრალებდენ პოლიტიკურათ მაინც, მაგრამ ეგ შემთხვევით მოხდა, საბაბი არ ქონდათ, თორემ არც ჩვენ დაგვინდობდენ. მეტათ დამახასიათებლათ მიმაჩნია „ჭიანჭველას ისტორია" ხარკოვში იმ მხრით, რომ იგი ხატავს სტუდენტთა ერთი მცონარე, უსაქმო ნაწილის სულისკვეთებას დღევანდელ მომენტში. ხსენებულ ისტორიამ აშკარათ აუხილა თვალი ბევრს, აშკარათ დაინახვა, თუ რა ჭაობი ყოფილა სტუდენტთა წრე, რომელსაც დღემდე არავითარი ხელთნაწერი წესდება არ გააჩნია და რომელშიაც დღემდე [illegible] რა რწმენის და რწმენა [illegible] ლხი იყრიდა თავს. ასე [illegible] ციპობა, ასე ცხადია [illegible] პოლიტიკურ და სოციალურ პლატფორმის თვალსაზრისით ყოველივე მიმდინარე საკითხის გადაწყვეტა. როგორც ვწერდით, ეჭვი მიიტანეს ჩემ მიერ ზემონახსენებ ჯგუფზე, განსაკუთრებით კი ამ ჯგუფის ერთ საუკეთესო წევრთაგანზე სტუდენტ ივანე ლორთქიფანიძეზე. სტუდენტი ლორთქიფანიძე ჭკვიანი და პატიოსანი ყმაწვილია. მასზე იმ წრეებში მაინც, რომლებშიაც ის ტრიალებდა, ამ მხრით დღემდე ორნაირი აზრი არ არსებობდა. თვით პოლიტიკური მოწინააღმდეგენიც პატივსა სცემენ მას, რადგან ვაფასებთ მის გულწრფელობას და პირდაპირობას. ზევით ვთქვი „დღემდე მეთქი", რადგან დღეს კი მის პატიოსნებაში ეჭვი შეიტანეს და ჟურნალის გამოცემის ინიციატორობა დააბრალეს. ხელნაწერ ჟურნალში ბევრი სისულელე ეწერა, მაგრამ ერთი უსინდისობაც ერია. ეს იყო განცხადება ქ-ნ №-ზე. ამ განცხადებამ ყველა აღგვაშფოთა. ნუ თუ ჩვენში (იგულისხმე „ქართველებში") მოიპოვება ისეთი, რომელიც ამას დასწერდა და გაავრცელებდა კიდეც ორ ეგზემპლიარათ, ჰკითხულობდენ ყველანი. განსაკუთრებით აღშფოთებდა ყველას ის გარემოება, რომ თავიდან, რაც „ისტორია" დაიწყო, დღემდე „ჭიანჭველას" ავტორები მედგრათ იმალებიან. როგორც გწერდით, დუელში გამოწვევასაც ჰქონდა ადგილი. ერთმა ახალგაზრდამ სხვაგვარათ გაიგო დონ-კიხოტ ლამანჩელისა და მისი დულცინეია ტობოზელის ისტორია... ეგ მისი საქმე იყო როგორც გაიგებდა, სხვა კულტურულ საშუალებას თუ ვერ მონახავდა ქ-ნ №-ს დასაცავათ, გარდა საშუალო საუკუნოების ნაანდერძევ დუელისა, მაგრამ უდანაშაულო ხალხი რა შუაში იყო, რომ დუელში იწვევდა. აღსანიშნავია, რომ ივ. ლორთქიფანიძეს გვერდი აუხვიეს ასე თუ ისე მოერიდენ და დუელში მისი სხვა ორი ამხანაგი გაიწვიეს; ალბათ, მდუელეს აზრით ამათთან უფრო ადვილი იყო ანგარიშის გასწორება! მაგრამ გამომწვევის საბედნიეროთ დუელი ჩაიშალა, როგორც სისულელე, რომელიც შიდაც არავინ საჭიროებდა. მით უმეტეს არ საჭიროებდა ქ-ნი №, რომლის პატიოსნებაზე ვინც მას იცნობს, ორი შეხედულება არ არსებობს და რომელ-

სახელმწიფო დუმა

დეპუტატ ბელოუსოვის (ს.-დ.) სიტყვა ბიუჯეტის შესახებ.

(სტენოგრაფიული ანგარიშიდან)

ბატონებო! მე თქვენს ყურადღებას არ შევაჩერებ შემოტანილ-გატანილ საქონლის რაოდენობაზე, არც სესხის ციფრების ჩამოთვლას შევუდგები. ვფიქრობ, რომ ჩვენ უამისოთაც საკმარისი მასალები გვაქვს, რომ ვიმსჯელოთ იმის შესახებ, თუ როგორი თვისებისა იქნება 1910 წლის ბიუჯეტი და მომავლის პერსპექტივები, რომელიც ამ ბიუჯეტიდან გამომდინარეობს. უწინარეს ყოვლისა, ბატონებო, მე უნდა აღვნიშნო, რომ სახ. დუმა, თავისი უმრავლესობით, დღევანდელ სხდომაზე სრულ ნდობას უცხადებს მთავრობის იმ პოლიტიკას, რომელიც 1910 წლის ბიუჯეტშია გატარებული (ცენტრიდან: მართალია!). ამ ნდობის საუკეთესო გამომხატველია ეს ცარიელი სკამები, რომელიც დუმის უმრავლესობას ეკუთვნის. გარდა ამისა, 1910 წ. ბიუჯეტი, ბალანსი შემოსავალ-გასავალს შორის დაიწყო ტაშის ცემით და დასრულდა ტაშის ცემით. მიზეზი ამ სიხარულისა არის შემოსავლის 3,000,000 მ. გადაჭარბება გასავალზე, და ეს 3 მილიონი—ასეთი დიდი მოვლენა რუსეთის ცხოვრების ისტორიაში—დანიშნულია იმ ვალის გასასტუმრებლათ, რომელიც რუსეთზე ირიცხება. ჩვენ დღეიდან 10,000,000 მანეთის მაგიერ 9,997,000,000 მანეთი ვალი გვექნება. ეს არაჩვეულებრივი მოვლენაა, როგორც საბიუჯეტო კომისიის თავმჯდომარე ამბობს, რუსეთის ფინანსების ისტორიაში 22 წლის განმავლობაში. შემდეგ, ეს მოხერხებულათ შედგენილი [illegible] საბუთს აძ[illegible] კომისიას და სახ. დუმასაც, რომ სიამოვნებით აღნიშნოს რუსეთის მრეწველობის გაუმჯობესება და იმედით უყუროს რუსეთის სახელმწიფოს მოწესრიგებას. ამ წარმტაც პერსპექტივებს თქვენ შეხვდებით საბიუჯეტო კომისიის მოხსენებაში და ეს პერსპექტივები სრულ 2,000,000,000 მანეთათ არიან შეფასებული. ამნაირათ, იმ გარემოების მიხედვით, რომელშიაც ბიუჯეტის განხილვა გვიხდება, უნდა ვიფიქროთ, რომ რუსეთისათვის დადგა დღესასწაულთა დღესასწაული. მე მგონია, რომ დუმის ის წევრები, რომელნიც ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვის წინათ არა ერთხელ ითხოვდენ წესრიგისათვის სიტყვას და აჩქარებდენ სახ. დუმას მალე განეხილა ხარჯთ-აღრიცხვა, ფინანსთა მინისტრის სიტყვის შემდეგ აუცილებლათ აიღებენ სიტყვას წეს-რიგისათვის და სახ. დუმას წინადადებას მისცემენ სიხარული გამოსთქვას ამის გამო, მაგრამ მათ ეს არ ჩაუდენიათ ჯერ, იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ მომავალში მაინც შეასრულებენ. ასეთია, 1910 წლის ბიუჯეტის მანუგეშებელი შედეგები. აქედან თავის თავათ გამომდინარეობს შესაფერი დასკვნაც,—ის რეცეპტი, რომელიც მოგვცა მთავრობამ მას ჟამსა შინა, რომელიც სტოლიპინის კაბინეთმა შემდეგ სიტყვებში გამოხატა: „ჯერ დაწყნარება, მერე მოწესრიგება და შემდეგ რეფორმებიო",—ეს რეცეპტი დღეს უკვე შესრულებულია. დღეიდან, მაშასადამე, სოციალდემოკრატებსა და რადიკალურ დემოკრატიას საბუთი აღარ აქვთ მთავრობის საწინააღმდეგო სიტყვები ილაპარაკონ. რუსეთის სახელმწიფოს მცხოვრებს და მოქალაქეს სიხარულის მეტი აღარა დარჩენიარა და როგორც ხალხური ანდაზა ამბობს: „იცოცხლე, სანუგეშოთ ეკლესიისა და სამშობლოს სასარგებლოთ".

მაგრამ საჭიროა, საკითხს სხვა მხრითაც შევეხოთ და შესაძლებელია ამ სისიხარულო, სანეტარო პერსპექტივების ბრწყინვალე სარჩულზე შავი ლაქებიც აღმოჩნდეს. დაეხსენით დროებით შემოტანილ-გატანილის ბალანსის ცხრილს,—მით უმეტეს, რომ ჩვენი სოციალისტური კომიტეტების შესახებ თამამათ შეგვიძლია გოგოლის სიტყვებით ვსთქვათ: „მთვარე კეთდება ჰამბურგში, მაგრამ ძალიან ცუდათ-კი კეთდება". გარდა ამისა, ბ. ბ., მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ ის გარემოება, რომ ქვეყნის საწარმოვო ძალთა ზრდა თვიურათ არ იცვლება, რისი დამტკიცებაც ძალიან სურდა თავის სიტყვაში ფინანსთა მინისტრს. შემდეგ, ბ. ბ., დავანებოთ დროებით თავი რუსეთის სახელმწიფოს მოგებიანი ქაღალდების ფასის მომატებას, მით უმეტეს, რომ ჩვენ არ ვიცით რამდენ ფულს ხარჯავს იგივე ფინანსთა სამინისტრო ბირჟების ჩარჩებზე (ჩვენ არ გვექვემდებარება სახელმწიფო ბანკის ანგარიშები). ჩვენ არ ვიცით აგრეთვე რამდენი ფული იხარჯება საიდუმლო ფონდიდან საზღვარ გარეთის გაზეთების სუბსიდიებზე და საჩუქრებზე. მივანებოთ თავი ყოველ-გვარ ბალანსებს, ქაღალდის ანგარიშებს, ავიღოთ სოფელი ისე, როგორიც არის და ვიკითხოთ: რა შეიცვალა მიმდინარე წელში, რამ წარმოშვა ასეთი სასიხარულო პერსპექტივები? შეიძლება გამდიდრდა ან ახალი ძალები შეიძინა გლეხობამ, შეიძლება, ახალი პირობები შექმნეს, რომელიც საწარმოვო ძალთა განვითარებას უწყობს ხელს, შეიძლება, მუშათა კლასის მდგომარეობა გაუმჯობესდა, შეიძლება, ის ხან-გადასული პირობები, რომელმაც სახელმწიფო სრულ განადგურებამდე და ქრონიკულ დეფიციტებამდე მიიყვანა, უკვე ისტორიას ჩაბარდა? არა, არც ერთ ჩვენთაგანს არ შეუძლია სთქვას, რომ ეს დახავსებული პირობები ისტორიას ჩაბარდა, ყველაფერი ისევ თავის ადგილზეა. ოფიციალურ ციფრებსა და მომხიბლავ პერსპექტივებს იქით, რომელსაც საბიუჯეტო კომისია და ფინანსთა მინისტრი გვიხატავს, სდგას იგივე სოფელი ჩალის, ნახევრათ გადახდილი სახურავებით, იგივე სულთ-მობრძავი მცხოვრებნი, იგივე გაძვალტყავებული შინაური ცხოველები, იგივე მდგომარეობა მრეწველობისა; თვალწინ გვიდგება ჩვეულებრივი სურათი გაღატაკებული გლეხისა, რომელიც თავის ისტორიულ დანიშნულებას ასრულებს—კვებავს მოწინავე თავად-აზნაურთა წოდებას და ავსებს სახელმწიფოს უძირო ძახლს. ამ მომხიბლავ პერსპექტივებსა და ბალანსებს იმით გვეხატება იგივე მდგომარეობა მუშათა კლასისა, იგივე უმუშევრობა და ხელფასის შემცირება: თვალ-წინ გვიდგება კერძო მესაკუთრეთა მეურნეობა, რომელიც დღითი-დღე ეცემა და სრულ გაკოტრების გზას ადგება; მემამულეთა მამული, რომელიც სახელმწიფოს კეთილდღეობის საფუძვლათ ითვლება, უკანასკნელ მდგომარეობას განიცდის და მემამულე—კულტურგერი სტოვებს თავის ადგილ-მამულს და ბოქაულათ, აქციზის მოხელეთ მიდის და იძულებული ხდება გლეხივით თავის სოფელს გარეშე ეძიოს თავისი სარჩენი ხელობა. ამ მომხიბლავ პერსპექტივებს იქით, ბ. ბ., ვხედავთ იმავ მიწათ-მფლობელ მემამულეებს, რომელთაც სურთ დაიბრუნონ დაუბრუნებელი წარსული. ამ მომხიბლავ პერსპექტივებს იქით გვეხატება ჩვეულებრივი რუსეთის ბურჟუა, რეაქციის მოსამსახურე, ის ჩვენი მრეწველ ბურჟუა, რომელსაც უმონოპოლიოთ, უსუბსიდიოთ არავითარი მრეწველობის შექმნა არ შეუძლია. ჩვენ გველაპარაკებიან, რომ მრეწველობა იზრდებაო. როგორ შეუძლია მას გაზრდა, როდესაც მისთვის არ არის არც ფიზიკური და არც უფლებრივი პირობები. აი, ერთი მაგალითი იმისა, თუ როგორ პირობებშია ჩაყენებული რუსეთში მრეწველობა,—სოციალდემოკრატიული ფრაქციის დეპუტატმა ორი დღის წინათ დეპეშა მიიღო. ეს დეპეშა საკმაოთ ახასიათებს ჩვენი მრეწველობის მდგომარეობას და მის უფლებრივ მდგომარეობას. დეპეშაში ნათქვამია: „გუბერნატორის განკარგულებით სარაულის ჟანდარმთა როტმისტრმა გაჩხრიკა ევდოკიმოვის, ბერეზინის და კოლპაკვის იარაღის ფაბრიკები, საწინააღმდეგო არაფერი აღმოაჩნდა. კონფისკაცია უქნეს ყველაფერს, წაიღეს სანადირო იარაღები, დავთრების წიგნები, დაატუსაღეს ამ ფაბრიკების პატრონები". აი სურათი ჩვენი მრეწველობის განვითარების, რომელსაც საბიუჯეტო კომისიის თავჯდომარე და ფინანსთა მინისტრი ლამაზი სახით გვიხატავდენ. ამ მომხიბლავ პერსპექტივებს იქით თვალ წინ გვიდგება ძველი რუსეთის სურათი, მთავრობის უსაზღვრო თვითნებობით, მისი დესპოტიური მართვა-გამგეობით, ყოვლათ ძლიერი კამარილათი, მასსის ყოველგვარი ინიციატივის და თვით-მოქმედების დათრგუნვით, გარდა, რასაკვირველია, 30,000 პოლიციმეისტრისა, რომელთა ინიციატივა ყოველთვის შეუზღუდელია. დიახ, ბ. ბ., რუსეთი არაჩვეულებრივ ბიუჯეტს—მყუდრო ნავთსადგურს მოესწრო, რომელშიაც შეცურდა რუსეთის ცხოვრების აზვირთებულ ზღვაში დიდი ხნის ცურვით დაქანცული ფინანსთა მინისტრი. მაგრამ, ბ. ბ., ისევ ძველ[illegible]ელა ტუმბოთ რჩება, რომელიც შეუწყვეტლივ სწუწნის ხალხის შრომ[illegible] არა მარტო ზედმეტ ნამკოფს, არამედ—ხალხის აუცილებელ საჭიროებასაც. თქმა არ უნდა, ძალიან ხელსაყრელი ბიუჯეტია, მაგრამ საკითხი ისაა, რა შესცვალა ამ ბიუჯეტმა ქვეყნის მომავალი კეთილ-დღეობისათვის? არა-

საც ყველა პატივს სცემს. ამ შემთხვევაში მას სტუდენტთა წრე გამოექომაგა. კერძო კრებაზე ამოერჩიათ კომისია, რომელმაც ხსენებულ საგანზე საჭირო მასალები შეკრიბა. კომისიამ მასალები წარუდგინა სტუდენტთა წრის კრებას, რომელიც მოხდა 17 თებერვალს. აღსანიშნავია ეს დღე ხარკოვის ქართველ სტუდენტთა წრის მატიანეში! პირველი, რაც თვალში ეცემოდა ყველას, ეს კრების მრავალწევრიანობა იყო. კრებაზე ბევრი ისეთები გამოცხადდენ, რომელნიც იშვიათათ იარებიან საზოგადოთ წრის კრებაზე მეტათ საჭირო შემთხვევებშიაც კი. ყველა ელოდა—რა მასალას წარმოადგენდა კომისია! მერე? წარმოადგინა და მართლაც „მასალა“ წარმოადგინა და არა გარკვეული რამე შეხედულება, გარკვეული აზრი იმაზე—ედება თუ არა რაიმე ბრალი სტ. ლორთქიფანიძეს და მის ორსა თუ სამ ამხანაგს—ხსენებულ ისტორიაში! ასე—და—ისეო, ისეო და ასეო! ცხონებულ გლახა ქრიაშვილის „რეჩი“ მომრიგებელ-მოსამართლესთან უფრო დალაგებული იყო, ვიდრე კომისიის ნაშრომი. აქა-იქ ზოგიერთ პირთა ჩვენებიდან ასე-თუ ისე სჩანდა, რომ ლორთქიფანიძესა და ამხ. „ჭიანჭველაში“ არავითარი ბრალი არ მიუძღვით! საჭირო იყო ჭორების სათავეშივე მოსპობა, ლორთქიფანიძისა და ამხ. წინაშე ბოდიშის მოხდა ან თუ უამისოთ მოახერხებდენ ბრალდებულთა დაკმაყოფილება სხვა გზით, მაგრამ კომისიამ მეტათ შეუფერებელი გზა აირჩია, ეს არის გზა ორჭოფული და ორ-აზროვანი და ეს მაშინ, როდესაც საჭირო იყო ქართველ სტუდენტთა წრის მთლიანობისათვის პირდაპირი დასკვნა: არ არის, ბ-ბო,—ლორთქიფანიძე და მისი ამხანაგები არაფერში დამნაშავე! რა კამათი გამოიწვია კომისიის მასალამ კრებაზე, ამას გვერდს ვუხვევ, რადგან ერთი რომ, საქმის გასაგებათ არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს და მეორეც, წერილი გაგვიგრძელდება. ორიოდე სიტყვა 17 თებერვლის კრების უკანასკნელ მომენტზე.

„თუ სათქმელი გაქვთ რამ, თქვით, იქონიეთ მოქალაქობრივი გამბედაობა—ხმა მაღლა ურჩია ლორთქ—ძემ კომისიის წევრთ,—თქვენი დასკვნა!..—მაგრამ დასკვნა არ წარმოუდგენიათ. უკანასკნელ სიტყვაში ბ. ლორთქიფანიძემ სხვათა შორის სთქვა:

„ჩემი სიტყვა არ არის ბრალდებულის სიტყვა, არც სიტყვა დამცველისა... თავის დაცვა თქვენს წინაშე მე უაზრობათ მიმაჩნია. მით უმეტეს, არა სჩანს გარკვეულათ ბრალმდებელი, რომ პირში დამდოს ბრალი და თავი მამართლებინოს. ამოურჩევიათ კომისია. ვინ ამოირჩია? რათ მოხდა ყველაფერი ეს ჩუმათ, ქურდულათ, რათ არ მოგვიწვიეს ჩვენ—მე და ჩემი მეგობრები, რომლებიც ჩემს გვერდით სხედან...“ დაწვრილებით აღნიშნა თუ რათ სდებდენ ბრალს. მან აღნიშნა, რომ ვიღაცამ თავის ქვენა აზრებისთვის დასწერა «ჭიანჭველა“ და თავზე მოახვია მას. აღინიშნა ისიც, თუ რა პირობებში და როგორ მუშაობდა კომისია, რა საშუალებებს ხმარობდა ამხანაგების დაკითხვისა და მასალის შეკრების დროს. მან სთქვა, ჩემთან მოდიოდენ ჩუმათ და წინადადებას მაძლევდენ, შენ ხარ „ჭიანჭველას“ ავტორი, მაგრამ შენ დაგმალავთ, მხოლოდ სხვა შენი ამხანაგები უნდა გამოვაჩინოთო... ასეთ არ საკადრის წინადადებას მაძლევდენ... ზოგიერთი მცონარენი მთხოვდენ დუელის დრო შემეტყობინებინა, რომ გორიდან ეყურებინათ... ასეთია ატმოსფერა... ასეთ ატმოსფერაში სული გვეხუთება ჩვენ... და კიდავაც გშორდებითო...

გზები გაიყო! 30-მდე კაცი ჩამოსცილდა წრეს, უმეტესობამ ამათში ლ—ძის სიტყვის შემდეგ დაანება კრებას თავი. წრე შემდეგ, ალბათ, მორიგ საკითხებზე გადივიდა. იმათ, ვინც კრებიდან გავიდენ, საკუთარი წრე შეადგინეს.

შხ—ლი.

ახალი ამბები

† **სევასტი მურვანიძე.** ხანგრძლივი ავათმყოფობის შემდეგ გურიაში, ს. ხვარბეთში გარდაიცვლა სევასტი მურვანიძე. განსვენებული ცნობილი იყო, როგორც პატიოსანი მუშაკი სახალხო საქმეში.

ქალაქის საბჭო. ორშაბათს, 22 თებერვალს შესდგა ქალაქის საბჭოს სხდომა. საბჭომ დამტკიცა გამგეობის მოხსენება შესახებ ი. გ. ჭავჭავაძის სახლის შესაფასებელ გადასახადებისა, რომელიც 191 მ. უდრის. ეს სახლი ამ ჟამათ წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოებას ეკუთვნის, საბჭოს დადგენილებით საზოგადოებას ხსენებული გადასახადი ეპატივა. გადაიდო ქალაქის პოლიციის შესაიარაღებლათ 16,000 მ.

თფ. ქალაქის 35 წლ. არსებობის აღსანიშნავათ ქალაქის საბჭომ დაადგინა ეპატიოს ქალაქის მცხოვრებლებს ქალაქის გადასახადებიდან 20%; დაიკიდოს ქალაქის საბჭოს დარბაზში ქალაქის ყოფილი თავების სურათები. პატივის სცენ ხმოსან ფრიდონოვს, რომელიც 35 წელიწადია, რაც ქალაქის ხმოსნათ ითვლება.

შემფასებელ კომისიის წევრთა არჩევნები რომელიც 22 თებერვალს სხდომაზე უნდა მომხდარიყო ქალაქის საბჭოში, შემდეგ ორშაბათ, 29 თებერვალს მოხდება.

პრინციპიალური საკითხი. ქალაქის საბჭოს შემდეგ სხდომაზე, სხვათა შორის, გაირჩევა საკითხი იმის შესახებ, შესაძლებელია, თუ არა ქალაქის ხმოსანი ერთ და იმავე დროს ქალაქის მოსამსახურეთ ითვლებოდეს და ჯამაგირს ღებულობდეს.

მიწის ძვრა თფილისში. 23 თებერვალს, დილით, 5 ს. 30 წ. თფილისში მიწა იძრა. მიწის ძვრა ძლიერი იყო, 2 წუთამდე გასტანა.

რეფერატი. ახლო მომავალში ქალაქის იურისტკონსულტი მ. ნ. ათაბეგოვი რეფერატს წაიკითხავს შესახებ იმისა, თუ რამდენათ შეძლებულია რომ ერთ იმავე დროს ქალაქის ხმოსანი ქალაქის მოსამსახურეთ ითვლებოდეს და ჯამაგირს ღებულობდეს.

ქუთაისის გუბერნატორმა სამხედრო საოლქო შტაბს აცნობა, რომ გასულ წლის 14 დეკემბერს მოკლულ დავით შევარდნაძეს აღმოაჩნდა სამ-ხაზიანი ვინტოვკა № 33982 და 67 პატრონა. ამის გამო ნამესტნიკმა, გენ.-ადიუტანტმა გრაფ ვორონცოვ-დაშკოვმა ბრძანება გასცა, რათა, არა უგვიანეს პირველი მარტისა, მოხსენება წარმოადგინოს იმ ჯარის უფროსმა, საიდაც ხსენებული თოფი დაიკარგა ე. ი., თუ როდის ან რა მიზეზით დაიკარგა ეს თოფი და იყო თუ არა ამის შესახებ რაიმე მოხსენება მთავრობისადმი. („გ. კ.“)

სასწავლებელი მუსულმან ქალთათვის. სპარსეთის ელჩის დახმარებით თფილისში დაარსდა კერძო სასწავლებელი მუსულმან ქალთათვის. სასწავლებელში არსდება განყოფილება მუსულმან-ვაჟთათვისაც.

ლექციები. ამ დღეებში თფილისში მოელიან ლექტორ ნ. ლისოვსკის, რომელიც რამდენიმე ლექციას წაიკითხავს რუსულ და უცხო ლიტერატურაზე. ლექციას წაიკითხავს აგრეთვე ქუთაისში და ბაქოშიაც.

ესპერანტისტების კრება. 21 თებერვალს შესდგა „ესპერანტოს“ წევრთა კრება. მოისმინეს და დაამტკიცეს წარსული წლის ანგარიში. არჩეულ იქნა სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარე პ. ს. პავლოვი და მიიღეს რამდენიმე ახალი წევრი.

სახალხო უნივერსიტეტი სოხუმში. სოხუმიდან გვატყობინებ: შესდგა სოხუმის სახალხო უნივერსიტეტთან არსებულ სასკოლო კომისიის სხდომა. გადაწყდა გახსნან სკოლა მოზრდილთათვის.

სასამართლო. გუშინ სამოსამართლო პალატაში წოდებათა წარმომადგენლების თანადასწრებით დანიშნული იყო გასარჩევათ პოლიტიკური საქმე გაზეთ „ჩანგის“ რედაქტორის ლ. დადეშკელიანისა. ბრალდებულის დაუსწრებლობის გამო საქმე გადაიდო.

გაძარცვა. 22 თებერვალს, საღამოს 8 საათზე, ველიკოკნიაჟესკაიას ქუჩაზე თფილისის მოვაჭრე ი. რაგიმ-ოღლს თავს დაესხა 4 ახალგაზრდა უცნობი—დასცეს მიწაზე, გახადეს პალტო, რომელშიაც რაგიმ-ოღლის სიტყვით 67 მ. ინახებოდა და მიიმალნენ.

ცეცხლი. 22 თებერვალს, ღამის 11 საათზე, ცეცხლი გაუჩნდა თფილისის მოქალაქის მ. მ. მნაცაკანოვის სახლს. ზარალი 12,000 მ. აღემატება.

გადასახლებულთა შეპყრობა. 22 თებერვალს პოლიციამ შეიპყრო თფილისის გუბერნიიდან გადასახლებულნი და თავის ნებით დაბრუნებულნი თფილისის მოქალაქე ა. ე. ეირანოვი და ქუთაისის მაზრის მცხოვრები ტ. გ. ნაფეტვარიძე რომელსაც აღმოაჩნდა პასპორტი დიდიჯიხაიშის მცხოვრების სამსონ პ. შუბლაძის სახელზე.

—

ფოთი. კვირას, 14 თებერვალს ღამით ვიღაც ბოროტ-მოქმედებმა გასტეხეს რუსიის საზოგადოების საქონლის საწყობი. როგორც ეხლა გავიგეთ, გაუტანიათ 2000 მ. საქონელი. ეს ფული გადახდება მუშებს, რადგან მათი პასუხისმგებლობით არიან ღამის დარაჯები დაყენებულნი. ბევრი ვაჭბატონები შიგნით თუ გარეთ, ხშირათ ეწეოდენ ასეთ საქმეებს და ნაქურდალ საქონელს ჩალის ფასათ ყიდდენ. პრეტენზიები კი მუშებზე მიდიოდა კანტორიდან. საჭიროა სასტიკი გამოძიება, რაშიაც რუსიის არტელმა მხურვალე მონაწილეობა უნდა მიიღოს.

— 18 თებერვალს ქუთაისიდან ჩამოსულმა ჟანდარმებმა დააპატიმრეს რუსიის საზოგადოების მაღაზიონერი სიმონ ბაბილუა.

— ერთი კვირის განმავლობაში განუწყვეტლივ ძლიერი ქარი ქროდა. ამის გამო ნავთსადგურში გემები ვერ შემოდიოდა. ქარმა ბევრი ქოხმახი მიანგრ-მოანგრია. მთელი კვირის განმავლობაში ამის გამო ხერხის ქარხნები გაჩერებული იყო. ამ ხნის განმავლობაში დაკეტილი იყო სათევზაოების მუშაობაც. ქარმა მეთევზეებს და ზოგიერთ დარგის მუშებს დიდი ზარალი მიაყენა.

— სახადი მეტათ მძვინვარებს. დღეში 4—5 ავათმყოფი კვდება.

— 18 თებერვალს აქ ჩამოვიდა გუბერნიის ექიმი ბ-ნი სერგეენკო, რომელმაც სხვათა შორის ადგილობრივი საპყრობილეც დაათვალიერა. საგუბერნიო ექიმის ჩამოსვლა გამოწვეულია აქ გავრცელებულ სახადის გამო. სერგეენკოს თანადასწრებით გამართა თათბირი ადგილობრივ სანიტარულ კომისიისა სახადის წინააღმდეგ საბრძოლველათ.

ფერი. ყველაფერი ისევ თავის ადგილზეა. მაგრამ, შეიძლება, სახ. დუმას და ფინანსთა მინისტრს აზრათ აქვთ მომავალში მაინც შემოიღონ რადიკალური რეფორმები, რომელიც საფუძვლათ გახდება ქვეყნის სამრეწველო ძალთა განვითარებისათვის. შეიძლება აპირებდენ გაუმჯობესებას, რომელიც ცოტათ თუ ბევრათ მაინც შესცვლის გადასახადების განაწილებას, ე. ი. უმწეო მდგომარეობაში ჩავარდნილ სოფლის გლეხობისა და მუშების ხვედრ გადასახადის ნაწილს შეძლებულებს დააკისრებს. უეჭველია, ბ. ბ., გადასახადების შემსუბუქება დიდ გავლენას იქონიებს საწარმოვო ძალთა განვითარებაზე. შეამცირებთ არაპირდაპირი გადასახადებს, ამით თქვენ დასწევთ ფასებს საკვებ სურსათზე, ამით თქვენ გაზრდით მისი მოხმარების რაოდენობას, ამით თქვენ ხელს შეუწყობთ მრეწველობის განვითარებას, დიახ, ბ.ბ., ეს ასეა, მაგრამ ამ გვარი რეფორმები, წინათ განზრახვანი და პროექტები, ვგონებ, არავის არ მოეპოვება. პირ-იქით დამზადებულია ახალი გადასახადების პროექტები. იქნებ ვინმე ფიქრობდეს, რომ მთავრობა შეძლებულებს მიმართავს დახმარებისათვისაო, მაგრამ ეს ტყუილი იმედია, რადგან მინინებისა და პოლარსკების დრო წავიდა. ჩვენი თანამედროვე მინინ-პოჟარსკები, მრეწველები, თვითონ უფრო მზათ არიან ხაზინის ლომის ხვედრი წაავლიჯონ, ვიდრე, თავიანთი გონება და ცოლ-შვილი სახელმწიფოს სასარგებლოთ დააგირაონ. ეს ერთი მხრით, ხოლო მეორე მხრით, გადასახადების მდგომარეობის საუკეთესო დამახასიათებლათ, გლეხების და მუშათ კლასის მდგომარეობის გასათვალისწინებლათ საკმარისია განვიხილოთ ის კანონ პროექტი, რომელიც ამას წინათ ფინანსიურმა კომისიამ განიხილა, ეს არის ბეგრო გადასახადის მოკრების კანონ პროექტი.

იქ არის საგულისხმიერო მუხლი, რომელიც ამბობს, რომ შეუძლებელია გლეხები გაიყიდონ გადასახადების გაუღებლობის გამო, არ შეიძლება მათ საჭირო ტანისამოსი და ოჯახის მოწყობილება გავყიდოთო, გარდა ამისა, ბ. ბ., შეიძლება მთავრობას და სახ. დუმას აზრათ ქონდეთ ბიუჯეტის უსარგებლო გასავალის შემცირება. უეჭველია, შესაძლებელი გახდება გადარჩენილი ფული საწარმოვო ძალთა განვითარებას მოხმარდეს. და თუ ქვეყნის საწარმოო ძალები აიწევენ, ბიუჯეტიც მოწესრიგდება, მაშასადამე, ყოფილა მიზეზი მხიარულებისათვის. მაგრამ ასეთი პროექტები და რეფორმები არ სჩანან არც საბიუჯეტო კომისიის მოხსენებაში, არც ფინანსთა მინისტრის სიტყვაში. სამხედრო, საპოლიციო და საპენსიო გასავალი მატულობს, როგორც საბიუჯეტო კომისიის თავმჯდომარემ მოგვახსენათ. მუქთა-ხორების შესანახი თანხა ისევ უცვლელათ რჩება.

შეიძლება, მთავრობას და სახ. დუმას საშვალების გამოძებნა სურთ სახელმწიფოს საწარმოვო ძალთა ფეხზე დასაყენებლათ, რადგან გადასახადების რადიკალური რეფორმა ბევრ შრომას მოითხოვს, შეიძლება, მთავრობამ მის მაგიერ მოისურვოს მცხოვრებთა განთავისუფლება პოლიციის თვითნებობისა და უკანონობისაგან, იქნებ მთავრობა ფიქრობს ხალხს თავისუფალ მოქალაქეთა უფლებანი მიანიჭოს, აზიური თვითმპყრობელობის ნაშთები სხვა კულტურული წესებით შესცვალოს, ხალხს ფართო ინიციატივის და თვითმოქმედების უფლება მიანიჭოს? დიახ, ჩვენ გვწამს, თუ მთავრობის მიერ ასეთი ნაბიჯის გადადგმა მოსალოდნელი იყო, ის სახელმწიფოს ბიუჯეტის მდგომარეობასა და ხალხის კეთილდღეობასაც ძირიან შესცვლიდა, მაგრამ მხოლოდ გულუბრყვილოს შეუძლია წარმოიდგინოს მთავრობის ასეთი ლიბერალობა, განა ჩვენი მთავრობა, რომელიც დღითი-დღე ამაგრებს და აძლიერებს რეაქციის ბურჯებს, ეს მთავრობა ხალხის საკეთილდღეო პროექტებს განახორციელებს? არასოდეს! მე თქვენ გეკითხებით: მაშ, რაზეა დამყარებული ეს მომხიბლავი პერსპექტივები და იმედები? თურმე ეს იმედები გამოიწვია რუსეთის ძვირი სტუმარის წვევამ—პურის უხვმა მოსავალმა. ამას აღნიშნავენ მემარჯვენენიც, მემარცხენენიც და თვით ფინანსთა მინისტრიც. ერთიც ვნახოთ, გაისათ კარგი მოსავალი არ მოგვივიდეს? დარჩება თუ არა ეს პერსპექტივები და მომხიბლავი იმედები? რასაკვირველია, არა. ამნაირათ, ფინანსთა მინისტრის, საბიუჯეტო კომისიის დიდი ნაწილის და დუმის უმრავლესობის იმედები ისეთივეა, როგორიც რუსეთის უბრალო გლეხის საოჯახო იმედები. როგორც გლეხი ამყარებს მოსავლის იმედებს ამინდზე, წვიმაზე, აგრეთვე ჩვენი საკანონმდებლო დაწესებულებანი და ფინანსთა სამინისტრო იმედებს ამყარებენ ამ სასწაულთ-მომქმედ წყაროზე. როგორც გლეხები, ისე ფინანსთა სამინისტრო ერთგვარათ აზროვნობენ იმ განსხვავებით მხოლოდ, რომ ფინანსთა სამინისტროს აქვს ახალი წვიმის წყარო—ეს არის სესხი. ამგვარათ, მთელი ეს სიხარული, იმედები და მათი შემთხვევითი ხასიათი ადვილი ასახსნელია, რადგან რუსეთის ქონებრივი კეთილდღეობა უხსოვარი დროიდან ერთგვარ წმინდა რუსულ წესზეა დამყარებული, რომელსაც საუცხოვოთ ახასიათებს ხალხური თქმულება: „გლეხი, როგორც ჩირგვი, რამდენიც უნდა გადაჭრა, მაინც ამოიყრის“.

(დასასრული იქნება).

უკანასკნელი ფოსტა

საზღვარ-გარეთ

ახალი კანონი საფრანგეთში. საფრანგეთის დეპუტატთა პალატამ მიიღო კანონ-პროექტი, რომლის ძალითაც 50—100 ფრანკით დაჯარიმებულ იქნებიან იმ გაზეთების რედაქტორები, რომელნიც დანაშაულობის ან დამნაშავის შესახებ სურათებს მოათავსებენ. ასეთი სურათების მოთავსება შეიძლება მხოლოდ ისეთ შემთხვევებში, როდესაც დამნაშავებს დაეძებს სასამართლო.

ახალი კანონის ძ საბუთებში ნათქვამია, რომ სურათების მოთავსება დამნაშავეთადმი საზოგადოების ყურადღებას იქცევს, რაც დანაშაულობის გავრცელებას ხელს უწყობს.

პარიზის ბეჭდვითი სიტყვის სინდიკატმა ამ კანონის შესახებ პროტესტი გამოაცხადა. გაზეთების სიტყვით, ეს კანონი მთავრობის თვითნებობის გამომხატველია და ბეჭდვითი სიტყვის თავისუფლებას ზღუდავს.

ინგლისის პარლამენტში ლოიდ ჯორჯმა განაცხადა, რომ ლორდთა პალატის „ვეტოს“ უფლების საკითხი განხილულ იქნება ბიუჯეტზე წინათ, რომლის განხილვას ნაადღგომევს შეუდგებიან. მთავრობას აზრათ აქვს ქვედა პალატაში გაატაროს ისეთი რეზოლიუციები, რომლებიც ზედა პალატის უფლებას შეზღუდავენ. თუ უკანასკნელი ამ დადგენილებებს არ მიიღებს, პრემიერი მეფისაგან გარანტიებს მოითხოვს. თუ მეფე უარს იტყვის, ახალი არჩევნები უნდა დაინიშნოს.

ქალი პოლიციელი. ნორვეგიის ქალაქ სტავანგერში ადგილობრივმა კომუნამ (თვითმართველობამ) პოლიციელის თანამდებობაზე დანიშნა ქალი. ნორვეგიაში წესიერების დამცველნი იარაღს არ ატარებენ, ინგლისელი პოლიციელნი „ჯოხსაც“ კი არ ატარებენ, აცვიათ უბრალო ფორმა ორი ბრჭყვიალა ფოლაქით და სპილენძის პატარა ნიშნებით საყელოზე. მხოლოდ ზოგიერთ ადგილებში, სადაც უწესოებაა მოსალოდნელი,—პოლიციელს აქვს რკინის სამაჯური. ერთი სამაჯური გაუკეთდება ხელზე დამნაშავეს, მეორე თავი სამაჯური სა კი პოლიციელს აქვს მიმაგრებული უბრალოცაა და იაფიც.

რუსეთი

შეკითხვა. სახ დუმაში სოც. დემოკრ. ფრაქციამ შეკითხვა შეიტანა ნოვოროსისკის ვიცე გუბერნატორის ბერეზნიაკოვის უკანონო მოქმედების შესახებ.

1905 წელს 18-დან—25 ოქტომბრამდე ადგილობრივი მთავრობის ნება-დართვით იმართებოდა მიტინგები, დემონსტრაციები და პატრიოტული მანიფესტაციები. რადგან ამ ხანებში რუსეთის ბევრ ქალაქებში ებრაელების დაწიოკება დაიწყეს, ნოვოროსიისკის მცხოვრებლებმა შეადგინეს მილიციონერთა რაზმი, რომელიც ნება დართული იყო ფორმალურათ, როგორც გუბერნატორისაგან, ისე ნამესტნიკისაგან.

ამასთან ერთათ ქარხნებში და ქალაქის სხვადასხვა უბნებში შესდგა განსაკუთრებული რაზმები, რომლის შესახებაც ადმინისტრაციას ცნობები ჰქონდა.

ვიცე-გუბერნატორმა ბერეზნიაკოვმა, რომელიც მაშინ გუბერნატორის თანამდებობას ასრულებდა, ყოვლათ უმიზეზოთ თავისი კანცელიარია დახურა და ასეულ ყაზახთა და მაზრის უფროსის თანხლებით, ქალაქ გარეთ გავიდა და რკინის გზის სადგურზე დაბინავდა, საიდანაც ერთი თვის განმავლობაში არც სადმე წასულა და არც ქალაქის მცხოვრებთათვის რაიმე განკარგულებით მიუმართავს.

გუბერნატორისაგან მიტოვებულ ქალაქში ბუნებრივათ შესდგა განსაკუთრებული თვითმართველობა, რომელშიაც ერთი თვის განმავლობაში მუშაობდა ქალაქის საბჭო და მუშათა დეპუტატების საბჭო.

დანარჩენი დაწესებულებანი: სამხედრო საკრებულო, სასამართლო, ხარჯების ამკრეფი ინსპექტორის კანცელარია, სახელმწიფო ბანკის განყოფილება და ყველა კერძო ბანკები—ხელ-შეუშლელათ და უშიშრათ განაგრძობდენ მოქმედებას. ქალაქის თვითმართველობისაგან და მუშათა დეპუტატების საბჭოსაგან არავითარი ბრძანება ან განკარგულება არ მიუღიათ.

მიუხედავათ ამისა, თვითმართველობას და მუშათა დეპუტატების საბჭოს წევრები სისხლის სასამ. წ. 100 მუხ. ძალით პასუხის გებაში იქნენ მიცემულნი. სამხედრო სასამართლოს გადაეცა 91 კაცის საქმე, რომელთა შორის არიან სხვადასხვა საზოგადოებრივ მდგომარეობის პირები: ქალაქის თავი, ქალაქის ხმოსნები, ექიმები, ინჟენერები, ვექილები, ბანკირები, გლეხები და მუშები.

შეკითხვის ბოლოს დეპუტატები ეკითხებიან მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს: იცის თუ არა მან ზემოთ დასახელებული ფაქტები, და თუ იცის—რა ღონისძიება მიიღო, რომ გაენთავისუფლებია უდანაშაულოთ პასუხის გებაში მიცემული პირები?

ციმბირელი ბერძნების მუდარა. სახ. დუმის თავმჯდომარემ ხომიაკოვმა კრასნოიარსკიდან დეპეშა მიიღო, რომელსაც ხელს აწერს 800 ოსმალეთის ქვეშევრდომი ბერძენი. დეპეშა შემდეგი შინაარსისაა:

„ჩვენ, ოსმ. ქვეშევრდომი ბერძნები, რიცხვით 800 კაცი ჩავედით ციმბირში სამუშაოთ, ციმბირის რკ. გზის გადაკეთების გამო. ქვის მთლელ მუშების სამუშაოზე მოთხოვნილება არის; მიუხედავათ ამისა რკინის გზის ჟამნდარმ

სამმართველო სამუშაოზე დადგომის ნებას არ გვაძლევს, არ ვიცით რა მიზეზით. ჩვენ საშვალება არა გვაქვს უკან დავბრუნდეთ, სამუშაოზე კი არ გვიღებენ. უმორჩილესათ გთხოვთ იშუამდგომლოთ, რომ ნება დაგვრთონ ციმბირის რკინის გზაზე მუშაობის და შიმშილით სიკვდილის მსხვერპლი არ გავხდეთ. პასპორტები ყველას გვაქვს, არავინ ჩვენგანი არაფერში შენიშნული არ არის, ბევრი ჩვენგანი აქ მოიწვიეს და ხელშეკრულობაც გვაქვს დადებული«.

ოქტომბრისტები სიკვდილით დასჯის შესახებ. ოქტომბრისტების ფრაქციის უკანასკნელ სხდომაზე განხილულ იქნა კანონ-პროექტი სიკვდილით დასჯის წესის მოსპობის შესახებ. ეს კანონ-პროექტი ქვე-კომისიას გადაეცემა განსახილველათ. მოლაპარაკე ორატორები ერთ-ხმათ უარყოფენ კანონ-პროექტს.

ოქტომბრისტების აზრით ამ კანონ-პროექტის მიღება დუმის კომპეტენციას აღემატება; გარდა ამისა, ზოგიერთი შემთხვევისათვის, როგორც, მაგალითათ, სამხედრო მოქმედების დროს დაჭერილ ჯაშუშებისათვის, სიკვდილით დასჯა დაცული უნდა იქნას.

ზოგიერთმა ოქტომბრისტებმა კითხვა აღძრეს კანონ-პროექტის მიზანი სხვა საშუალებით განახორციელონ. ისინი ამტკიცებენ, რომ სულ უბრალო საშუალება სიკვდილით დასჯის მოსპობისთვის— ეს განსაკუთრებული მდგომარეობის მოსპობაა.

ვ. ფ. კომისარჟევსკაიას მოსვენებას 18 თებერვალს დიდებულათ შეხვდა მოსკოვი რკინის გზის სადგურზე. კიდევ რამოდენიმე საათით ადრე, სანამ მატარებელი მოვიდოდა, რკ. გზის. სადგურს და ახლო-მახლო მდებარე ადგილებს დიდძალი ხალხი მოაწყდა, სჭარბობდა ახალგაზრდობა—უმაღლესი და საშუალო სასწავლებლების მოსწავლეები. აქვე იყვენ არტისტები, ლიტერატორები, პრესის წარმომადგენელნი და საზოგადო მოღვაწენი. კუბოს შესახვედრათ მოვიდენ მიცვალებულის დედა, და, ძმა და სხვა ახლო ნათესავები. მატარებლის მოსვლისას ყველა სამგლოვიარო ვაგონს მიაწყდა, ყველას უნდოდა უკანასკნელათ მაინც გადაეკრა თვალი იმ ძვირფასი ადამიანის ნეშთისათვის, რომელსაც მთელი რუსეთის მოწინავე საზოგადოება გულ-ჩათუთქული დასტირის...

ვაგონიდან კუბო გადმოასვენეს და მცირე პანაშვიდი გადაიხადეს. აქედან კუბო ხელით გადაიტანეს ნიკოლაევის რკ. გზის. სადგურზე. აქედან კუბო ისევ სამგლოვიარო ვაგონში შეასვენეს და პროცესიის ხელმძღვანელებმა განკარგულება მოახდინეს დეპუტაციების მისაღებათ. ვაგონი მთლათ ყვავილებითა და გვირგვინებით აივსო, რომლებზედაც ბევრი მგრძნობიარე წარწერა იყო.

ბოლოს ვაგონის კარები დაიხურა და ხალხიც დაიშალა. სადგურზე დარჩა მხოლოდ მოსწავლე ახალგაზრდობა, რიცხვით სამასამდე, რომელნიც სამგლოვიარო ვაგონს მანამდე არ მოშორებიან, სანამ ის სადგურიდან არ დაიძრა და ღამის წყვდიადში არ შჩაინთქა...

დეპ. გეგეჭკორს სახ. დუმის კულუარებში დეპუტატებისთვის გაუცნია, თუ რა სისწრაფით ტარება კავკასიაში „ნაციონალური" პოლიტიკის პრინციპები, რომელნიც წამოაყენეს ტიმოშკინმა და კომპ. კავკასიაზე შეკითხვის განხილვის დროს. მეო, უთქვამს გეგეჭკორს,—მცირე ხნით ვიყავი კავკასიაში, მაგრამ ამ დროს განმავლობაში ბევრი რამ ახალი გავიგე. კავკასიის მთავრობა, როგორც ეტყობა, ყოველ ღონისძიებას ხმარობს დაუმტკიცოს ვიღაცას პეტერბურგში, რომ ის სრულებით ისეთი საშიშარი ლიბერალი არ არის, როგორიც პურიშკევიჩს ჰგონია... საზოგადოებრივი ცხოვრება სრულებით შებოჭვილია. აკრძალულია ყოველგვარი მშვიდობიანი საზოგადოებრივი ორგანიზაცია, სდევნიან პროფესიონალურ და განმანათლებელ საზოგადოებებს. გაზეთებს სასტიკათ აკრძალული აქვთ საჭირ-ბოროტო კითხვებზე აზრის გამოთქმა და მხოლოდ მომხდარი ამბების ქრონიკული ცნობების მოთავსებით უნდა დაკმაყოფილდენ.

რუსეთში ძალიან ცოტამ თუ იცის, რომ ჩვენი გლეხობა თითქმის მარტო სიმინდით იკვებება, მაგრამ წელს ხშირმა გვალვებმა სრულებით გაანადგურა დათესილი ყანები. ფუთი სიმინდი, რომელიც ჩვეულებრივათ 50 კ. ღირდა, ახლა—ექვსი თვით ადრე ახალ მოსავლამდე—1 მ. 50 კ. ღირს. უეჭველია, ფასები კიდევ აიწევს. რას აკეთებს ადმინისტრაცია? აწყობს დახმარებას დაშეული გლეხობისათვის? სრულებითაც არა. ცირკულიარები აგზავნიან, რომ გლეხებს დაუყოვნებლივ გადაახდევინონ დარჩენილი გადასახადები. დარჩენილი გადასახადები კი ჩვენში თითო კომლ გლეხზე 50—60 მანეთამდე მოდის. რომელ წყაროდან უზდა იშოვოს დაშეულმა ოჯახმა ამდენი ფული? ამას არავინ დაგიდევს.

გლეხების ოჯახების ღარიბული მოწყობილება კანცელიარიებში არის თითქმის სრულათ. სახსარი არა აქვთ გამოისყიდონ და ვერც გამოისყიდიან როდისმე—მე ამაში დარწმუნებული ვარ. ყოველ კუთხიდან ჩემთან მოდიოდენ დეპუტაციები (ქუთაისის, თფილისის, ბათუმის და სოხუმის გუბერ.) მთხოვდენ, მემუდარებოდენ დარჩენილი გადასახადების აკრეფა შემეჩერებინა. მივმართე ნამესტნიკს, გუბერნატორებს, ე. ი. ვისი მიმართვაც კი შეიძლებოდა,—უნაყოფოთ! ქუთ. გუბერნატორმა მიპასუხა:

„ჩემგან მოითხოვენ—და მეც ვახდევინებ. არავითარი დახმარება არ შემიძლია.

მაგრამ ყველაზე მეტათ მწვავეთ სდგას დღეს ჩვენში გადასახლების საკითხი. მეტი შეუბრალებელი და უსამართლო გადასახალების პოლიტიკის წარმოდგენაც შეუძლებელია. წინათ სურდათ რუს გადასახლებულებისათვის მუღაანის მინდორი გაეწმინდათ; გადასახლებულთათვის უნდოდათ დაეთმოთ თავისუფალი ადგილები. ახლა-კი გადაწყვიტეს, რომ რუს გადასახლებულებს შეიძლება დასახელებული ადგილებიც დაეთმოთ. და აი, მიწებს, რომელნიც 70 წლებში სამეგრელოდან გადმოსახლებულებს ეჭირათ,—ხელიდან აცლიან! ვინ იცის, რამდენი შრომა და ოფლი დაუხარჯავთ საბრალო გლეხებს ამ მიწების დამუშავებაში. ხვეწნა-მუდარა, შუამდგომლობა არც აქ შველის—ასახლებენ, შენობებს უქცევენ!

მე მემუდარებოდენ ამ საკითხის გამო დუმაში შეკითხვა შემეტანა. ჩემს შენიშვნაზე, რომ მესამე დუმიდან ნაციონალურ საკითხებში სამართლიანობას არ უნდა მოელოდეს, ასაყრელმა გლეხებმა მიპასუხეს:

„კი მაგრამ, იქ ხომ ადამიანები სხედან. არ შეუძლიათ, რომ ისინიც არ გამოესარჩლონ ჩვენს ცოლშვილს, ჩვენს ავათმყოფებს, რომლებსაც ღია ცას ქვეშ ყრიანო"...

წერილი ვლასასადმი.

ბ-ნო ვლასა! მანდ, შირაზის ციხე გულაბჯაღაში შაჰ-აბაზის ბრძანებით მჭიდის ბაწრით 22 მარტს, 1622 წელს წაახრჩვეს თავისუფლებისათვის მებრძოლი ჭაბუკი მეფე ლუარსაბ. „მამათა ცხოვრებით" მისნი „ნაწილნი მუნვე მდებარე არიან აკლდამის სახელ შექმნილსა სახლსა შინა დღევანდელად დღემდე შეუძრეველად და შეურყევლად". იქნება შესძლო და ეს წმ. საფლავი ნახო, როგორც განახლებულ სპარსეთში მიღებულმა კაცმა და გვაცნობო, ზედ ხომ რაიმე საყურადღებო წარწერა არა აქვს ან რითი და როგორ ნაშენია მეფის ლუსკუმა.

მ. ჯ.

პროვინცია

ლიხაური (გურია). როგორც „ახ. სხივის" მე-9 ნომერში იყო აღნიშნული, 100-დე ოჯახი აღმოსავლეთ გურიიდან აპირებს დასახლებას ჩოლოქის მიწებზეო. საჭიროა აღვნიშნოთ შემდეგი: ჩოლოქის მიწები ერთ დროს საკუთრებას წარმოადგენდა ლიხაულერ აზნაურების—ბებურიშვილების და ნაკაშიძეებისა, აგრეთვე ნაწილი ეკუთვნოდა ნ. თაყაიშვილს. ამ რამოდენიმე წლის წინათ ეს ადგილი მეპატრონეებმა დააგირავეს თფილისის სახელმწიფო სათავად-აზნაურო ბანკში, დაახლოვებით 10,800 მანეთად. მიწა სივრცით 552 დესეტინაა. მას შემდეგ ამ მიწებით ბანკი სარგებლობს. ეხლა კი, როგორც ვიცით, ამ მიწების მეპატრონეებთან მოლაპარაკება გაუმართავს უმიწა-წყლო ხალხის კომისიას და ისინიც დათანხმებულან, როგორც გადმოგვცეს 15,000 მანეთად.

გაიგეს თუ არა ეს მაკვანეთის და ლიხაურის ზოგიერთმა პირებმა, ხელათ იჩინა თავი ერთი-მეორეში შურმა და წინააღმდეგობამ. სახარბეშ გაიტაცა ზოგი ვაჟბატონები და ამათ მაემხრო ზოგი ნაწილი და არა მთელი ლიხაურლები, როგორც ეს ბევრს ჰგონია და გაიმართა ერთი-მეორეში ქიშპობა-კონფლიკტი—არა ჩვენ და არა თქვენო. ამისათვის ორი კაცი გაგზავნეს თფილისში, რომ—მიწები ჩვენ გვეკუთვნის და ჩვენ მოგვეცითო. ბანკმა აქ თავისი ინტერესი მოიხმარა და ნაცვლათ 15,000 მანეთისა 17,000-მდე აიყვანა და როგორც გადმოგვცეს, თანხობა განუცხადებია „ახალშენის" მოწინააღმდეგებს. მხოლოდ ბანკის წარმომადგენელს წინადადება მიეცია ორივესათვის, რომ სამედიატორო სასამართლოში გაეყვით ერთი-მეორეს და შეთანხმდით, წინააღმდეგ შემთხვევაში საჯარო ვაჭრობას დავნიშნავ და ვისაც დარჩება ის იქნებაო. მოწინააღმდეგენი დასთანხმდნენ სამედიატორო სასამართლოზე.

აქ, რასაკვირველია, ბანკი თავის ინტერესებს დაიცავს და არა სხვისას. მართალია, ლიხაურში, როგორც სხვაგან არის უმიწა-წყლო გლეხკაცობა და სხვისი ადგილებიდან ირჩენს თავს, (თუ თავის რჩენათ ითქმება) მაგრამ შედარებით აღმოსავლეთ გურიის მცხოვრებლებზე უკეთეს პირობებშია ლიხაურის მცხოვრებლება. როგორც ზევით ვთქვი, ლიხაურელებს და „ახალშენელებს" შორის საქმე გამწვავდა, ერთი-მეორეს დაეტაკენ, ჯერ მიდგა კულტურულ საშუალებაზე—სამედ. სასამართლოზე. როგორ შეეგებენ მას? სცნეს თუ არა საჭიროთ? ვნახოთ.

16 თებერვალს ს. ლიხაურის კანცელარიაზე გაიმართა კრება იმ ლიხაურლებ და მაკვანეთლებისა, რომელნიც ცდილობენ არ დაარჩინონ ჩოლოქის მიწები „სხვას". კრებას დაესწრო 100-მდე კაცი. მოისმინეს განცხადება ამ კითხვაზე. კრებამ დაადგინა არ გაუვეს სამ. სასამართლოში და აირჩიეს 4 რწმუნებული, რომელიც აწარმოებს ამ ადგილის დარჩენის საქმეს დამოუკიდებლათ.

რატომ გადადგეს ასეთი ნაბიჯი? რა იყო ამის მიზეზები? ეს აშკარაა. ზოგიერთი პირები დ. სხალაძის და სხვათა მეთაურობით ხელს უწყობენ ამ ღვარძლის გაღვივებას არა იმ მოსაზრებით, რომ ადგილობრივ გაჭირვებულთ დაეხმარონ, არამედ—თვითონ შეიძინონ. ეხლა ჩვენის აზრით კითხვა ასე უნდა დაისვას, რომ საჭიროა ლიხაურელი ის პირნი, რომელნიც მართლაც უკიდურეს მდგომარეობაში არიან ჩავარდნილნი უმიწობით, შეუერთდენ ახალშენის უმიწა წყლო ხალხს, აირჩიონ კომისია, რომელიც უნდა შეუერთდეს აგრეთვე ახალშენელების კომისიას და ამ მხრით ეს ვებერთელა ადგილი საკმარისი თუ არა, მცირეოდნათ მაინც დააკმაყოფილებს მათ და უმიწოთ დარჩენილ „ხალხს" საშუალება მიეცემა დასახლებისა. ეს არის გამოსავალი გზა. ნურავინ ნუ აჰყვება იმ პროვოკაციულ ზომებს, რომელსაც აწარმოებენ ლიხაურში ზოგიერთები და ხელს უწყობენ საქმის გამწვავებას, რითაც მშიერი მშიერ დაესევა და მტრები გაიცინებენ.

—Си.

დ. ჩოხატაური. სამოქალაქო სასწავლებლის გახსნის შესახებ „პროგოგორების" დადგენა გათავდა. მონაწილეობა მიიღო შემდეგმა საზოგადოებებმა: ფარცხმამ, 342 კომლი, ჯვარცხმამ 556 კომ., ამაღლებამ 559 კომ., ერკეთმა 903 კომ., ბასილეთმა 771 კომ., სურებმა 476 კომ. ნანეიშვილის და ზემოხეთის საზოგადოებებმა ჯერ-ჯერობით უარი განაცხადეს. ასკანა კი ბახვთან ღებულობს მონაწილეობას. დიდ დახმარებას დაპირდა ჩოხატაურის ვაჭრები. გადასახადში მონაწილეობას ღებულობენ, როგორც გლეხები, ისე აზნაურები და სასულიერო წოდება. სამწუხაროდ უნდა აღვნიშნოთ, რომ არც ერთ საზოგადოებაში ცოტათი შეგნებულმა ნაწილმა იმდენი დახმარება არ გაუწია სასკოლო კომისიას რასაც მოელოდა!. ამ ცოტა ხანში მოიწვევენ თვითეულ საზოგადოებიდან არჩეულ კომისიებს (თითეულ სანაცვლოდან არჩეულია თითო წარმომადგენელი). ესენი დაწვრილებით განიხილავენ საკითხს რის შემდეგაც დირექციას წარუდგენენ ყოველივე დადგენილებას და ოქმებს. გადასახადი უნდა განაწილდეს სამ ხარისხათ. პირველი ე. ი. ბაზარი და მახლობელი საზოგადოებები საიდანაც ბავშვს სახლიდან შეეძლება იაროს სკოლაში—იხდის ყველაზე მეტს. ცოტა მოშორებით—ნაკლებს, ხოლო კიდევ უფრო მოშორებით ყველაზე ნაკლებს. განაწილება მოხდება აგრეთვე ქონების კვალობაზე.

— 14 თებერვალს ადგილობრივ საქალებო სამრევლო სკოლაში გამართეს საბავშვო საღამო, სადაც მიწვეულნი იყვენ მოწაფის მშობლები და კერძო პირებიც. შვიდ საათზე სასწავლებლის დარბაზი ხალხით გაიჭედა. ფარდა აიხადა და სცენაზე გამოჩნდა პატარა მოწაფეების მომღერალი გუნდი მასწავლებლებით, რომლებმაც მწყობრათ და სასიამოვნო ხმით შეასრულეს სხვა და სხვა ხიმღერები: „დღეს მერცხალი შემოფრინდა", „ფაცხა", «გოგონა», „ჩარი რამა", „ნანა" და სხვები. თვითოეული სიმღერის შემდეგ რიგ-რიგათ კითხულობდენ სხვა და სხვა საბავშო ლექსებს. მეტადრე გრძნობიერათ წაიკითხა ობოლი და მათხოვარი პატარა ქალმა ივანოვმა. ითამაშეს აგრეთვე „ზრდილობით გაკვეთილი" და თამრიკოს „ავათმყოფი".

შემდეგ გაიმართა ლეკური და ლადგე ცოცხალი სურათი «მათხოვარი». ლაბოდოს, სიმღერით დაწყებული საღამო სიმღერითვე გათავდა. პატარა მოთამაშენი საზოგადოებამ ტაშის ცემით და კამფეტებით დააჯილდოვა. მადლობა გადაუხადეს და ტაშისცემით დააჯილდოვეს აგრეთვე სასწავლებლის დამაარსებელი კნ. ვერა ერისთავი და თვით მასწავლებლები ასეთი საღამოს გამართვისათვის. ასეთი საღამოს გამართვას აპირებენ სამინისტრო სკოლაშიაც.

— 16 ნოემბერს, დღის პირველ საათზე, როცა საშინელი ზენა ქარი ქროდა, ცეცხლი გაუჩნდა ადგილობრივ ვაჭრის ანტონ ჩანტლაძის სახლს და ოც წუთში სრულიად გადაიბუგა. ზარალი ორი ათას მანეთამდეა.

—ლია.

—

სადგ. მუხიანი. 24 იანვარს მოხდა სამკითხველოს წევრთა საზოგადო კრება. კრებას დაესწრო 30 წევრი. ძველი წლის ანგარიშის განხილვის დროს გამოირკვა, რომ სამკითხველოს ვალათ დადებია 40 მანეთამდე; 13 წევრს ფული არ შემოუტანია და გამგეობა კრებას იშვიათათ ახდენდა. ანგარიშის დამტკიცების შემდეგ არჩეულ იქნა სამზრუნველო კომიტეტი ხუთი პირისაგან; საწევრო გადასახადათ დადგენილ იქნა 25 კ. 50 კ. და 1 მ. წ. ქ. გ. საზ. 1909 წ. დახმარება არ აღმოუჩენია; რის გამო ეთხოვოს მას ანგარიშის წარდგენის დროს გამგის პირით ფულით და წიგნებით დაეხმაროს სამკითხველოს. დადგენილ იქნა 1) გამოწერილ იქნას შემდეგი ჟურნალ-გაზეთები „ახალი სხივი", „დროება", „სხივი", „თეატრი და ცხოვრება", „მათრახი და სალამური", „მოსავალი", „ჯეჯილი", „ნაკადული", „ფონი" და „ზაკავკაზიე". 2) ეთხოვოს რედაქციებს გაზეთების უფასოთ ან ნახევარ ფასათ დათმობა და 3) ხალხის გულშემატკივართ ეთხოვოს დახმარება ფულით და წიგნებით.

ადრესი: ст. Муханъ, читальнѣ.

ა. სხივიშვილი.

მუშათა შორის

ქართველთა ამხ. სტამბის მუშების ცხოვრებიდან. ბევრი რამ შეიძლებოდა ეთქვა კაცს ხსენებული მუშების ცხოვრებიდან, რაც ზოგიერთ მათგანს სახელს ვერ შეჰმატებს, მარა ჯერ-ჯერობით შევჩერდეთ თუ გინდ ერთ მოვლენაზე: შუადღის 12 საათიდან მუშებს ეძლევათ სასადილოთ და მოსასვენებლათ ერთი საათი დრო. იმის მაგივრათ, რომ ეს დრო მართლა დასვენებას მოანდომონ, კარტის თამაშს ხმარდება. დარეკენ თუ არა ზარს მუშაობაზე ხელის აღების ნიშნათ, მუშები მიეშურებიან ერთ-ერთ განყოფილებაში და აჩაღებენ კარტის თამაშს პურის ფულით, რომელიც ხშირათ ნასესხები აქვთ. უმეტეს ნაწილათ თამაშობენ შეგირდები და იმის მაგიერ, რომ უფროსმა მუშებმა მათ ეს დაუშალონ, ზოგიერთი თითონაც იღებს თამაშში მონაწილეობას, ხშირათ „უფროსებიც" კი ხელმძღვანელობენ. ჯერ-ჯერობით ვიკმაროთ ეს შენიშვნა და თუ ეს ვერ გასჭრის, არ დაიშლიან ასეთ არა საკადრის საქციელს—იძულებული ვიქნებით მოთამაშეთა სახელ-გვარები გაზეთში გამოვაცხადოთ. №.

წერილი რედაქციის მიმართ

ბატონო რედაქტორო! ნება მომეცით თქვენი პატივცემული გაზეთის საშვალებით გულითადი მადლობა გამოუცხადო ბ. სოლომონ ალექსანდრეს-ძე ჭეიშვილს, რომელმაც კეთილ ინება და გასულ წელს ჩვენს სკოლას გამოუწერა საუმაწვილო ჟურნალი „ნაკადული". იმედი მაქვს ბ. სოლომონი წელსაც არ დაიშურებს ჩვენი სკოლისათვის რომელიმე საყმაწვილო ჟურნალს.

ასკანის საქალებო სკოლის მასწავლებელი ლიუბა თავართქილაძე.

—

ბ. რედაქტორო! ნება მომეცით მადლობა გამოუცხადო თქვენი გაზეთის საშუალებით ქ-ნ ამელიცა მითაიშვილისას, რომელმაც არ დაიზარა შრომა და შეაგროვა ქ. ქიათურაში თავიანთ ნაცნობებ შორის დ. ჩოხატაურის სამკითხველოსათვის 25 მან. შემოწირულთა სია: ექიმმა ს. ჯაფარიძემ 3 მან. გ. რუხაძემ 2 მ. ივ. გომელაურმა, გ. ანთელიძემ, ნ. [illegible], [illegible]-მელიქოვამ, ივ. წერეთელმა, ვლ. [illegible]შვილმა, სიმ. [illegible] თითო მანეთი. ნატ. სიხარულიძისამ, ლიზა წერეთელმა, ალექ. მითაიშვილმა, ვ. ხუროძემ, ნ. ლეჟავამ, ვ. წიტაიშვილმა, გ. ნუცუბიძემ, პრ. მესხმა, ს. ფადავამ, ვ. მელიქოვმა, ის. ხარატაშვილმა, ივ. არუთინოვმა, ნინა წულუკიძემ, მარ. ჩხეიძემ, თედ. გიგინეიშვილმა, ა. კობიძემ, ს. ტარუაშვილმა, ნიკ. რაზმაძემ, კ. ჩხეიძემ, გ. ნუკრაძემ, ნესტ. კოკალიშვილმა და ამელ. მითაიშვილისამ ათ-ათი შაური. დიდ მადლობას ვუძღვნი აგრეთვე ყველა შემომწირველთ.

სამკითხველოს გამგე ს. თავართქილაძე.

—

ბატონო რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ თქვენს პატივცემულ გაზეთში შემდეგ წერილს.

19 დეკემბერს, 1907 წ., მე გამოგზავნილს ქუთაისის საპყრობილიდან მოსკოვის, ბუტირსკის, ციხეში, სადაც მე კატორღის ვადა გავათავე 30 მარტს წარსულ 1908 წ. კატორღის ვადის გათავების შემდეგ ზემოხსენებული ციხიდან გამომაგზავნეს დასასახლებლად ირკუტსკის გუბერნაში. დიდი ხნის ტანჯვაწვალების შემდეგ, როგორც კატორღაში ისე გზაში, ირკუტსკის გუბერნიის გუბერნატორის განკარგულებით, დამინიშნეს ერთი ყრუ ადგილი, ეს ის ადგილია, სადაც 1908 წ. ასახლებდენ სამუდამოდ გადმოსახლებულ პოლიტიკურებს და 1909 წ. პოლიტიკურ დამნაშავეებს კატორღის ვადის გათავების შემდეგ ზემოხსენებული ადგილი დაშორებულია რკინის გზას და აგრეთვე ყოველივე კულტურულ დაწესებულებას 700—800 ვერსით.

მეხუთე თვე უკვე გადის, რაც აქ ვიმყოფები. მიუხედავათ იმისა, რომ ბევრი დაზღვეული კორესპონდენციები გავაგზავნე სამშობლოში, როგორც ჭირისუფლების სახელზე, აგრეთვე ნაცნობებზე, საიდანაც აუცილებლათ პასუხი უნდა მიმეღო, პასუხი აუცილებელი და საჭირო, არც ერთხელ პასუხი არ მიმიღია. მიზეზი არ ვიცი.

ამისათვის უმორჩილესად ვსთხოვ ნაცნობებს და აგრეთვე სხვებს, თუ რამე იციან ჩემი ჭირისუფლების შესახებ შემატყობინონ ამ ადრესით.

Нижне-Илимскъ, Иркутской губ. Карапчанское волостное правленіе. Политическому ссыльно-поселенцу Ивану Джагуіеву Бадзагуа.

ივანე ბაძაღუა.

—

ამასთან უმორჩილესათ ვსთხოვ ნაცნობებს, ეს წერილი გაუგზავნონ ჩემს ამ ადრესით.

Въ сел. Мухури, Цаленджихскаго уч. Зугдидскаго уѣзда. Кутаиской губ. Висаріону Бадзагуа.

—

ვსთხოვ სხვა ქართულ გაზეთებს ეს წერილი გადაბეჭდონ და ამით დახმარება გამიწიონ, იქნებ როგორმე ჩემი ხმა მიწვდეს ჩემს ჭირისუფლებს.

ი. ბ.

რედაქტორ-გამომც. მ. არველაძე

განცხადება

კბილის საექიმო კაბინეტი

იოხველისა

(„გაუფრთხილდით კბილებს" ავტორის, ფასი 15 კ.) კბილების აქიმობა, ბჟილების, ძირების და პირიდან ცუდი სუნის. ხელოვნური კბილების ჩასმა. მიხაილოვის ქუჩა, 124, კბილის საექ. სკოლის გვერდით. (100—23)

მატარებლების მიმოსვლა

15 ოქტომბრიდან 1909 წ.

საათები აღნიშნულია თფილისის დროზე.

თფილისიდან გადის

ბაქოსკენ: საფოსტო № 4, 11 ს. 40 წ. საღ., სამგზავრო № 6, 8 ს. 11 წ., დილით სამგზავრო № 12, 10 ს. 11 წ. საღ., შერეული მე-IV კლასის ვაგონებით № 106, 7 ს. 3 წ. დილით.

ბათუმისკენ: საფოსტო № 3, 9 ს. 42 წ. დილით; სამგზავრო № 5, 1 ს. ღამით; სამგზავრო № 7, 8 ს. 10 წ. საღამოს; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით, 4 ს. 28 წ. დღით.

თფილისში მოდის

ბაქოდან: საფოსტო № 3, 8 ს. 42 წ. დილ., სამგზავრო № 5, 12 ს. 11 წ. ღამით; სამგზაო № 11, 10 ს. 47 წ. დილ.; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით № 107 3 ს. 16 წ. დღით.

ბათუმიდან: საფოსტო № 4, 10 ს. 40. წ. საღამოს; სამგზავრო № 6, 7 ს. 21 წ. დილით; სამგზავრო № 8, 12 ს. 17 წ. დღით; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით № 106, 5 ს. 53 წ. დილით.

თფილისიდან გადის

[illegible]ილოვში: სამგზავრო-საქონლის № 9, 3ს. 23 წ. დღით.

თფილისში მოდის

[illegible]ილოვიდან: სამგზავრო-საქონლის № 10, 8 ს. 23 წ. დილით.

ყარსის გზაზე

თფილისიდან გადის: საფოსტო № 74/75 ჯულფაში, 1 ს. 37 წ. ღამით; სამგზ.-საქონლის № 72/79 ერევანში, 4 ს. 20 წ. დღით; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით № 10 109, ალექსანდროპოლში 5 ს. 8 წ. დღით.